

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

מסורת הש"ס‏‏
עם הוספות

א] ונחמס מל. מט: נה.]. 3] [נמחות עת.]. 4] נחמס מו. 7] מעילה ז.]. 8] פסחים לד: ונחמס ס: נמחות נב. [נכורות כה: כמזנות 75ה.]. 1] [לעיל טו. דג:]. 1] עי' תוס' ע"ב ד"ה גותן ות"י כאן ד"ה נתערבו, 8] ונחמס קיג. 9] גה. 10] מט. 11] שם יא. 12] [וע' תוס' ונחמס נו: ד"ה ואנ"ל, 13] לעיל דף גה. 14] הוריות דף י.]. 15] ריבואא דחובה פרשתא ד ה"ב, 16] לעיל נא: 17] שבת כ. 18] עי' לעיל טו. ויג: גשון רש"י ויל' ועיין ש"י, 19] סא. 20] 21] ס ע"א.

גליון הש"ס

[מנח"י רש"י ד"ה הימנו וכו' שהרי בין בפר בין בשעיר וכו'. ע' לעיל דף כג ע"ב נחמס' ד"ה ילגס וכו' ונדק לא ע"ל נחמס' ד"ה דושה את השנח וכו' ובסנהדרין דף מג ע"ב נחמס' ונלמך: **רש"י ד"ה אני ראיתיה ברומי. ושם ראה כלי בית המקדש. בלגות דל"ג פ' מ"א מנחשת של בית אטניסם שלמן ומטרה פכרות ולין עדין מנחמס צימני: תוס' ד"ה חוין יכו' שאם לא כן אז לא הייתי מקיים. עיין לעיל דף לא ע"א תוס' ד"ה דושה:**

הגהות וצינונים

א] ויזין שכניה שורה **ביניכם** בטומאה" (כת"י): 2] ריטבי"א וכת"י: הבהמות: 3] במעילה תמליון. וכן בכת"י כאן ובסמך: 4] נח"י איגרת שכתבו ביה גידרות: 5] בפרו"י לפני הצענזור גוסף שמו: 6] צ"ל ומצאה וקדשה 7] גרצ"ל אבריימא, עי' לעיל גה ע"א (שיח יצחק): 8] צ"ל בחדא **זימנא** (שיח יצחק): 9] יש להוסיף נמי (רש"י): 10] דבמגדנא (גליון) צ"ל דכמגדנא (שיח יצחק): 11] צ"ל **מפני** (גליון): 12] "אבל" ליתא בדפדפי, הוס"י, ומח"ד כלה דם הפר כו: 13] צ"ל **לציף** נו ע"א: 14] צ"ל וגימגום: 15] הר"א ברפוס ישן. וגי' שיח יצחק בהכי יי"ץ דכיון שנותן: ע] גי' שיח יצחק **לחות**:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תוספות ישנים

הניחא **למאן דאמר** **הימנו** **ודבר אחר לא** **הוי היקש**. כי הלא דין פטר ודין ששעיר כתיב מעלה ומטה אלא שמתין לא כתיב שם ולא תחמך לדידיה נמי מי ינחא והא קאמר לעיל לא ילמר מעלה פטר דגמר ממעלה דשעיר כו' והכי הוה גמר אי לא הוה כתיב צה פטירוש ואין דבר הלמד

צדיקש ואין חזור ומלמד צדיקש וי"ל כי התלמוד לא חש להאריך צדק סוגיא לשיטת התלמוד דלעיל אלא סתמא פריך ללהאי תנא אחי שפיר האי אצל לאידך תנא מאי איכא למימר ובמסקנא מיתרלא שפיר: חוין **בפפנים** בחד **זימנא** גמיר. פירש רש"י אי נמי קצרה לן דפניס צדיקש למד יכול ללמוד על ההיכל צבת אחת מה שכתוב צו בפירוש כגון אחת למעלה בשעיר ושבע למטה פטר ועממס אף מה שלמד צדיקש וי"ע בכל דוכתא שמוכיז למד מן הלמד הלא יש ללמודו כעין פירוש זה ופירש ר"מ כלומר הא דגמרינן צדיקש שיהא אחת למעלה ושבע למטה פטר ושעיר גמרינן כולו צדיקש שיהא כן מתוך כפניס ויש ספרים דגרסי סוך ופניס צמד וימנא גמר וזה הלשון דסוך ופניס משמע כדפרישית. מ"ד: ה"ג **תניא** **נמי גבי פר העלם דבר ש"ץ ציבור**. כי זה אינו משנה: והוי ע"ציה כמה **טיפי דמים ש"ץ פר בו**. ופליג ר' אליעזר אהנא קמא וא"ת מאי קושיא דילמא אלא נמחכוון עשו כדקמינ נמי ואם נגעו נגעו וי"ל שכוין לא היו נוגעין כיון שלא נמחכוון עושה כן

ועוד שהכניסו וזייון 10] מ"ד: ש"א בסידרן. שלא היו אחת למעלה ושבע למטה כסדר פר יום הכפורים אצל רש"י פירש גבי כסדרן דיום הכפורים כולם וז למטה מוז ואין נראה דהא לא צעין אלא אחת למעלה אצל בשבע שלמטה אין חילוק אם הם אינם כסדרן אלא שיהו כולו למטה מן הראשונה דצמי' 11] דלמיל לא מיירי אלא שמאריך שיהא צלחת גב ידו למטה ובשבע גב ידו למעלה וה"ר יוסף פירש שלא כסדרן דמני 12] שלא היו שם אלא שבע וי"ע אם היו פטר ושעיר עי"ז שמונה או שבע: 13] **נתערבו** **לז דמים** **בדמים**. פירוש היינו קודם [שזה] מחמת שזכירל דאי קודם מחמת שצפניס והא אמר עולא לקמן 14] שעיר ששחטו קודם מחמת שצפר שצפניס לא עשה ולא כלום ומסתמא לא פליג אדעולא: **התורה אמרה** **ובצ"ה מבכר את הקדש בו**. ה"ר יוסף לא גריס ליה וכלה מנספר את הקדש דלקמן 15] דרש ליה ר"ע ורבי יהודה לדרשא אחרתא וגירסא משושבת היא כצפניס לפי שרלו והתורה אמרה כי אלא ודאי גרס והתורה אמרה כלה דם והשעיר דלחיא מ"ד לקמן 16] דסידרן מעבד ואפילו למאן דאמר לא מעבד מנהי מיהא איכא והוי כי הווא דנשמוך והתורה אמרה תן למעלה ואח"כ למטה אצל 17] וכלה דם הפר כי משמע דלא קפיד אלא במה שמקדים שעיר לפר אצל במה שנוהן על שניהם צמד אינו מקפיד וכן לקמן 18] גבי תנח שבע למטה לשם פטר ולשם שעיר וגימגום 19] קמא אמאי לא קפיד צדיק: 20] גיתן אות **למעלה** **ושבע למטה** **לשם פר**. ואע"ג שמהי נמי דם השעיר הני האות צעלות סן דלית מנחין להאות 21] מדם השעיר ואפילו למאן דאמר מנחין אין נריכות כוונה היינו כשהגיע זמנו אצל כהן לא הגיע עדיין זמן האות דם השעיר ומשום כל חוסף ליעא שלא נאמר כל חוסף אלא כשהוא צענמו ועוד דספיקא הוא:

השתא ברי. ודאי טמאים תמון ואין שכניה ציניכס שורה 16] צטומאה: **ובי דבר הלמד בדיוקש**. כגון פטר שלמד צמתנות פניס אחת למעלה מן השעיר צדיקש והשעיר שבע למטה צדיקש מן הפר חוזרין ומלמדין מתנות שצפניס על מתנות הפוכות צדיקש דוכן יעשה ללהל מועד וקיימא לן במסכת ונחמס 17] דף מט:)

לחין למדין **צקדשים** **היקש מן ההיקש**: **הימנו** **ודבר אחר**. היקש הראשון לאו היקש הוא 18] שהרי צין פטר צין בשעיר כתיב מעלה ומטה ולא הוצרכו ללמוד זה מזה אלא את המניין הלכך כל חד וחד מעצמו למד מקצת ודבר אחר מסייעו צמקצת ואין זה למד צדיקש.

והכי דמי היקש שאינו חוזר ומלמד 19] צהו כגון אם לא נאמר למטה בשעיר כלל או למעלה פטר לא נאמר כלל ולמדו הצהמות וז מוז צדיקש היינו היקש שאינו חוזר ומלמד צדיקש: **הניחא למאן דאמר וכו'**. פלוגתא צוצניס צפרק לחיהו מקומן 20] דף נו.]: מקומות הוא דגמרי מהדדי. אין זה היקש הלמד מן ההיקש שהרי צדיקש הראשון למדו צהמות 21] וז מוז ועשה את דמו כאשר עשה לדס הפר וצדיקש השני לא הוקש שוס דבר לאחת מן הצהמות ללמוד ממנה מה שלמדה צדיקש מחצרתה אלא המקומות הוקשו זה לזה וכן יעשה ללהל מועד כאשר פטר על הקודש והקודש לא למד כלום מתחלה צדיקש אלא הפר הוקש לשעיר והשעיר לפר צמתנות הקודש: **ואי בשית אימא חוין מפנים** בחד **זימנא** **גמר**. אי נמי קצירא לן דפניס צדיקש למד יכול לחזור וללמוד על ההיכל צבת אחת מה שכתוב צו בפירוש כגון אחת למעלה בשעיר ושבע למטה פטר ועממס אף מה שלמד צדיקש והיכי דמי היקש שאינו למד מן ההיקש כגון אם לא הוצרך היכל ללמוד מן לפני ולפניס אלא מה שלמד צדיקש אצל השתא דהוצרך ללמוד ממנו את המפורש צו למד הכל צבת אחת:

אני ראיתיה ברומי. במסכת מעילה 12] דף יז.]: **גבי צין תלמינו** 13] נעשה נס לרי אלעזר צרבי יוסי שריפא את צת מלך **רומי** **שנכנס שד** **צגופה** **ששמו צן תלמינו** **והכניסוהו לאוצר המלך ליטול כל מה שירצה** **ולא היה חפץ אלא ליטול משם איגרות** 17] **שכתבו גזירות** 18] **שגזרו על ישראל ומנאס וקרעס** 19] **ושם ראה כלי בית המקדש בלוצר**: **בסדרן**. מלמעלה למטה כמלליף 20]: **דמים**

בדמים. של פטר ושל שעיר קודם שנמן צפניס כלום 21]: **באתרא דחשובא**. צצבל שהיא מנולה 22]: **הא קא ידוב למעלה דשעיר**. שנותן אחת למעלה לשם פטר ולשם שעיר: **ובצ"ה מבכר**. כלה הכפרות כמו שהן אמורות צענין: **במתנות אחרונות**. **אחר שנמן אחת למעלה מן הפר**: כוסות

המנחם דכהן משיח מקריבו ולא מרובה צגדיס ומיך דצצית ראשון הוה וצפרוכת דצצי 22] איירי ור"י מיך דצצית שני הוה וההיא דמגילה איירי צהוראת כהן משיח לעצמו דקיימא לן 23] הוראת כהן משיח לעצמו כהוראת צית דין ללצור דמייתי פטר אם טעה ועשה כהוראת עצמו ודוקא משיח דכתיב ואם הכהן המשיח אצל מרובה צגדיס הרי הוה כשאר יחיד ומיימי כשצה או שעירה אצל פטר העלס דצר של לצור אפילו כהן הדיוט מצי לאקרוציה כדאיתא צת"כ 24] וכן מוכח דצצית שני איירי דאי צצית ראשון גימא 25] של פטר כהן משיח אלא ע"כ צצית שני איירי ולהכי לא קאמר נמי של פטר כהן משיח דכהן משיח צצית שני לא הוה דיאשיהו גזו שמן המשחה 26] [לעיל עג:]:

כלה דם הפר ואח"כ כלה דם השעיר. לא ידענא מאי אלצטריך לאיתמוי האי קרא מיפוק ליה מדכתיב מתנות דם הפר צרישא וכתיב חוקה ושמא י"ל דלהכי אייתי האי קרא דאי מדכתיב חוקה ה"א מחוקה לא ילפינן אלא היכא דשינה הסדר של מעשה שלם כגון אם הקדים כל עצודת שעיר דצמד מקום מקמי מתנות דפר אצל כי האי גוונא שאינו מקדים אלא אחת ממתנות דשעיר מקמי שבע מתנות דפר לא מעבד להכי מיייתי מדכתיב וכלה התורה אמרה כלה דם הפר לגמרי ואח"כ כלה דם השעיר והוי כמו שינה הכחוצ עליו לעכב 27]:

הוציאו לו פרק חמישי יומא

נו. הימנו

הימנו **ודבר אחר לא** **הוי היקש**. להאי שינויא קשה הא דקאמרין לעיל 28] צצרייתא 29] לא ילמר למטה בשעיר וכו' דל"כ לא הוה יליף אלא מהיקשא דפר דהשתא לא הוי הימנו ודבר אחר וי"ל דצרייתא דלעיל קצירא לה דהימנו ודבר אחר הוי היקש וקל להצין:

חוין מפנים דבר אחר 30] **גמר**. פי' רש"י איירי דניתן היקש לידרש דצצריס המפורשין צפניס כגון למטה פטר ומעלה בשעיר נלמוד צבת אחת אף הלמד צדיקש עמו ומימיה הוה לומר כן דהא יותרת הכבד ושמי הכליות דגמרינן שעירי עי"ז מפר העלס ופטר העלס גמר מפר כהן משיח משיח היקש מהיקש צוצניס פרק צ"ש 31] ונחמס דף מה.]. אע"ג דגמרינן שעירי עי"ז מפר העלס לענין האות דכתיבן צגופיה וכן צפ' לחיהו מקומן 32] שס דף נה.]. דלא גמרינן וצמי שלמי לצור שהן קדשי קדשים וצמי לפון מדליתקש למטאת אע"ג דנפקא לן מהיקשא שאין נאכלין אלא לזכרי כהונה דכתיב צמטאת 33] ויקרא ו) צגופיה וכן אשס לא יליף התס 34] לפון מדליתקש למטאת אע"ג דגמרינן נמי מההוא היקשא סמיכה דכתיב צגופיה דמטאת 35] מיהו כל זה י"ל לתרך דלא דמו להא דהכא דהכא כל ההזאות משיח חד עניינא וכיון דגלי מקצת צגופיה גמרינן נמי צמד זימנא אפילו מאי דיליף צדיקש אצל הקך לאו חד עניינא נינהו ור"י פי' דמלחמת למעלה דכתב בשעיר יליף צמוך צין פטר צין בשעיר ומשבע למטה דפר יליף צמוך צין פטר צין בשעיר דהכי משמע ליה וכן יעשה צאהל מועד צצתי הצהמות כמו שעשה אחת למעלה בשעיר צפניס וכן כאשר עשה פטר צפניס למטה יעשה לשמי הצהמות צאהל מועד ולא נהירא לריצ"ל לשון צמד זימנא גמר דהכי הוה ליה למימר פטר צמוך למעלה משעיר גמר ושעיר צמוך למטה מפר גמר ונראה לו פי' רש"י ולא דמי לכל הקך שהציא ר"י דהכא כיון דכתיב וכן יעשה צאהל מועד מסתמא קאי אהזאות דכתיב צגופייהו דהיינו אחת למעלה דשעיר ושבע למטה דפר שהרי לא היה עושה לפני ולפניס אלא האות ואהא כתב וכן יעשה וא"כ צריכין אנו ללמוד צמד זימנא גס מה שלמדנו צדיקש 36] ששס לא כן אז לא היימי מקיים וכן יעשה דמשמע לגמרי יעשה צאהל מועד

כמו לפני ולפניס וקרוצס מירוך זה ותירוך שכתצתי אני למעלה להיות שוין 37]: **אני ראיתיה ברומי** והוי ע"ציה כמה **טיפי דמים מפר העלם דבר**. הקשה ריצי"א והא צצית ראשון לא הוו פרוכת 38] וצצית שני דהוו פרוכת לא היו מקריצין פטר העלס דצר דמתן צפ"ק דמגילה 39] דף טו.]: אין צין כהן משיח למרובה צגדיס אלא פטר הצא על כל דף 40] איירי ור"י מיך דצצית שני הוה וההיא דמגילה איירי כהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת צית דין ללצור דמייתי פטר אם טעה ועשה כהוראת עצמו ודוקא משיח דכתיב ואם הכהן המשיח אצל מרובה צגדיס הרי הוה כשאר יחיד ומיימי כשצה או שעירה אצל פטר העלס דצר של לצור אפילו כהן הדיוט מצי לאקרוציה כדאיתא צת"כ 41] וכן מוכח דצצית שני איירי דאי צצית ראשון גימא 42] של פטר כהן משיח אלא ע"כ צצית שני איירי ולהכי לא קאמר נמי של פטר כהן משיח דכהן משיח צצית שני לא הוה דיאשיהו גזו שמן המשחה 43] [לעיל עג:]: **כלה דם הפר ואח"כ כלה דם השעיר**. לא ידענא מאי אלצטריך לאיתמוי האי קרא מיפוק ליה מדכתיב מתנות דם הפר צרישא וכתיב חוקה ושמא י"ל דלהכי אייתי האי קרא דאי מדכתיב חוקה ה"א מחוקה לא ילפינן אלא היכא דשינה הסדר של מעשה שלם כגון אם הקדים כל עצודת שעיר דצמד מקום מקמי מתנות דפר אצל כי האי גוונא שאינו מקדים אלא אחת ממתנות דשעיר מקמי שבע מתנות דפר לא מעבד להכי מיייתי מדכתיב וכלה התורה אמרה כלה דם הפר לגמרי ואח"כ כלה דם השעיר והוי כמו שינה הכחוצ עליו לעכב 44]:

דתרזוייהו סבירא להו דבכה"ג הוי היקש ובא ר' ישמעאל וא' עקיבא טעיתה. שלמים למדו 46] ממעשר בהמה לענין

(תמורה) ואמרת בתמייה וכי הלמד בהיקש וחזור ומלמד בהיקש זה דבר אחד הוא. הא אין עליך לדון אלא בהיקשא כלשון הראשון ולא מרבוויי הכתובים. ואמרי' התם במאי פליגי בהימנו ודבר אחר. ר' ישמעאל סבר לא הוי היקש ור' עקיבא וריה"ג סברי הוי היקש. בשלמא למ"ד לא הוי היקש [היינו] דכתיב וכן יעשה לאהל מועד שהיקש הכתוב דם שעיר לדם הפר ולא חזר ולמד מדם השעיר אותו הדבר שלמדו מדם הפר אלא ההזאות שכתובים בגופן

השק שלמה על ר"ח 48] 49] גי' לפנינו צוצניס שס תורה מהיכן למדה משלמים וכי דבר הלמד צדיקש וכו' וכ"ה כצפני פפי קרמ ולפי זה אדרבה ר"י סובר דהוי היקש אצל רפט נראה שהיה לו גי' אחרת שס וי"ע.

הפר חוקה ושמא י"ל דלהכי אייתי האי קרא דאי מדכתיב חוקה ה"א מחוקה לא ילפינן אלא היכא דשינה הסדר של מעשה שלם כגון אם הקדים כל עצודת שעיר דצמד מקום מקמי מתנות דפר אצל כי האי גוונא שאינו מקדים אלא אחת ממתנות דשעיר מקמי שבע מתנות דפר לא מעבד להכי מיייתי מדכתיב וכלה התורה אמרה כלה דם הפר לגמרי ואח"כ כלה דם השעיר והוי כמו שינה הכחוצ עליו לעכב 49]:

דתרזוייהו סבירא להו דבכה"ג הוי היקש ובא ר' ישמעאל וא' עקיבא טעיתה. שלמים למדו 46] ממעשר בהמה לענין (תמורה) ואמרת בתמייה וכי הלמד בהיקש וחזור ומלמד בהיקש זה דבר אחד הוא. הא אין עליך לדון אלא בהיקשא כלשון הראשון ולא מרבוויי הכתובים. ואמרי' התם במאי פליגי בהימנו ודבר אחר. ר' ישמעאל סבר לא הוי היקש ור' עקיבא וריה"ג סברי הוי היקש. בשלמא למ"ד לא הוי היקש [היינו] דכתיב וכן יעשה לאהל מועד שהיקש הכתוב דם שעיר לדם הפר ולא חזר ולמד מדם השעיר אותו הדבר שלמדו מדם הפר אלא ההזאות שכתובים בגופן

עין משפט

בר מצוה

כא **א** מ"י פ"ה מהלכות עצודת זיה"כ הלכה י:

הגהות הב"ח

46] **רש"י** **ד"ה** **הימנו** **כו'** **ומלמד בהיקש** **כגון** **אם** **לא**:

תורה אור השלם

א) סְמָאָתָהּ בְּשׁוּלְיָהּ לֹא יִקְרָה אַחֲרֶיהָ וַתִּכְרַךְ פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ רָאָה יי' אֶת עֲנָנִי פִי הַתְּהִיל אֲוִיָּב: [אברה א, ט]

ב) וְכִפֹּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִשְׁמָחָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל הַפָּאָתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲלֵ מוֹעֵד הַשָּׁבִין אִתָּם בְּתוֹךְ שְׁמָאָתָם: [ויקרא טו, יא]

ג) וְכִלָּה מִכֹּפֶר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהַקִּירִי אֶת הַשְּׁעִיר הַחַיִּי: [ויקרא טו, יב]

רבינו חננאל

לפני ה' הנה גמרה החטאת שחיטה בצפון בהיקש מן העולה. וכתוב באשם מצורע ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה. ואמרין למא לי לאקושי לחטאת ולעולה. ואמר רבינא צריכא דאי אקשיה לחטאת ולא אקשיה לעולה הו"א חטאת מוהיכן גמר מעולה. וכי דבר הלמד בהיקש חוזר והלמד בהיקש. וליקושיה לעולה א"ל אי אקשיה לעולה הו"א דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. ואמאי לא אקשיה לחטאת משום דניחא ליה לאקושיה לעיקר ולא לטפל. כיון דאיכא למימר הכי להכי אקשיה לחטאת ולעולה דלא ליהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. רבא אמר דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש מהבא. כאשר יורם משור זבח השלמים כו' ואסיקנא דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש אי מדרבא אי מדרבינא. ופרקינן אינו זה חוזר ומלמד בהיקש ממנו ודבר אחר הוא. כלומר זה שאתה למד ממנו דבר א' אינו אותו הדבר שלמה הוא בהיקש אלא זולתו הוא וכי האי גונא לא הוי היקש. הניחא לר' עקיבא 1] ונחמס נו] דסבר כי האי גונא הוי היקש שנאמר ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וגו'. וא' הקיש הכתוב את הכבוד לחזה ושוק של שלמים מה חזה ושוק של שלמים לב' ימים ולילה אף הכבוד לב' ימים ולילה. ובא ריה"ג להקישו לחזה ושוק של תורה ליום ולילה. ולא מצא ר' עקיבא להשיבו אלא כתיב ובשרם יהיה שאין ת"ל והיה מה ת"ל יהיה הוסיף הכתוב הריה אחרת לכבוד כלומר יום אחר. מכלל

עין משפט

ע א מיי פ"ה מהלכות
עבודת יוה"כ הלכה י:
עב ב מיי שם הלכה יא:
עב ג מיי שם הלכה יב:
עב ד דה מיי פ"ג מהל'
פסולי מוקדשין הלכה
כא:

יְקוֹמִי רַע"ו

[נרפס ברף נח.]

תגותות וציונים

[illegible]

רבינו חננאל

[illegible]

והשמה של יוה"כ דעל כרחיקא קטורא
לקרנות דענינן אחא לא משמח להו
ליה לאחיוא און בריחא שר' יונתן בע
דלר' יונתן און מערבין ותימה דכפסר
אמרין דר' יהודה מספקא להו
חמלא לומר דחוששין לרע האז אס
ס"ל כרבי יונתן ולא בעי או לתקן דר
ר' יהודה צ"ל הקומן רבה (מנחם 97)
השעיר ונתן על קרנותיו ולא דמינ
ליה כרבי יונתן און און מערבין
לא דריש אחא לר' יהודה דדריש אחא
קסבר רב' יונתן און מערבין נהי על
דכתיב מדה שני ומרס השעיר ימלא
(מנחם 105) דלר' און דאלעטריך
האכלן כמאן דכתיב ימיו דמי ורש"י
והדר כתיב ומן האכלן ולא כתיב ומן
הוא פירוש דמן בהמה וא"ו אלעט
דלחיו כתיב הכא מדה הפר והשעיר
מדכתיב כתיב גן אכלן מה בהמים
לערבן ולהכי אלעטריך כפסר

[illegible]

ממטה לשם פר וחזור ונותן אחת
מבטלין זה את זה⁽⁷⁾ ולא דמי להא
(ה) היתחין למעלה שנחשבו בנייתין
אליעזר ישפכנו לאמה דיש לומר

אלא אמר רבא *נותן
 וחוזר ונותן אחת למצו
 שעיר² נתקערו לו כי
 חוזר ונותן וחוזר ונות
 וחוזר נתקערו לו ומוקצ
 פשיטא כי יהיב מורא
 הווי וליסוד אזלי או
 לאמה² אמר רב פפא
 אחד עושה חבירו שיי
 בעי למיתב מצוי יהי
 למיתב בל מצוי יהיב
 רבא רבא דמיתבין

למאן דאמר כוס אחד
מילי דרחייה בידים
בידים לא דתניא^א לל
דמו ישפוך ולמטה הוה
ישפוך^ב מניין לחטאת
כוסות ונתן מזה אחד
נשפכן ליסוד ת"ל^ג ו
אפילו נתן ארבע מו
^ד ואת דמו ישפוך^ה
נשפכן לקבל רבי אל
גחטאת שקהל דמה
מתנות מאחד מהן
ואת כל דמה ישפוך
כתוב ואת דמו ישפוך
שירים שבצואר בהמה
דס השעיר: תנן כמא
דאיחמר רבי יאשיה
מערבין וחד אמר אי
יאשיה הוא דאמר מו
כתוב יחידו כמאן דס
תימא רבי יונתן הוא
^א תניא דלא כשנויין
השעיר שיהיו מעוררין

[illegible][illegible]

הוציאו לו פרק חמישי יומא

היה כוס של פר ואחז כוס של שעיר:
בכל עבודה ועבודה נותן אחת למעלה
ונותן מן השמי וסוזר ונותן מן הראשון
וישני¹² שעיר יצא בראשונה ובשניה

כמו שאנו דכתיב (א) פה מעבד את
העבד יאז צהיה ובשלישית שנה
קדש פה לשעב קח: צהיה: מוקדש
יהיה: נחשבו: בקח: משעבד: משני
מוקדשות לתוך מוקדש שלישי ריקס
משעבד צהיה נכל אחר: מוקדש
פשיטא: ר' דבי ר' ירמיה: מחסד מוקדש
היהיזי ממה ששעבד מוקדשות: מיה:
הא מביעבד לן הק נחשעבד בשלישי
שירים הוא כחליי הוא נחשעבד וליסוד
מוקדש החילוק אולי דכתיב (ב) ו
(ג) שירי הדס היה שופק על קד
מעבדי של מוקדש החילוק: א' דייטא
הדיוין יניה: הואיל ואין ממונת
הראשונות יתו^ר ממנו ולאחא שבעה
השעבדא חתו כל לילינן העורר למל
קדדון אולי: אפילו^ר ימאן דאמר:

וקצלה הדם בשמי כוסות ונתן אלם אלם
 וקצלה המיטה הקדמות מוסת אלם **אבד** **היא**
 ורדוב מיטה. **שטיי** **הדמים** **לללו**
שמוחוק **שלישי** **ותקעלו** **בשמי** **המוחוקות**
שעמן **מן** **המחנות** **הרביעי** **פולחם**
לדכוס **ששה** **סדרי** **דחוי** **וי** **שירים**
לחלמן **לעיל** **אפילו** **למד** **וי**;
ששאל **(קצלה ז)** **ואלם** **דמו** **ישפוך** **וגי**
ושירים **מחביו** **ולא** **כחיר** **הכא** **לם**
ולתעשה **מחביו** **יתור** **בשירים** **דדה**
ככחיו **כל** **ד** **ה** **מין** **לחטאת** **שקב**
לדמה **בצרע** **כוסות** **ונתן** **מזה** **אלם**
ויחמול **אלם** **שכולן** **נשפכין** **לשך** **מ** **ל**
לם **ל** **דמה** **ישפוך** **ליל** **אפילו** **לם**
דמו **ישפוך** **הוא** **נשפך** **ליקור** **לם** **ל** **ואלם**
לחטאת **לצמח** **ר"א** **בד"ס** **למור** **מין**
ונתן **ארצ** **מחנות** **מכוס** **(ז)** **לראשון**
ששפון **נשפכין** **ליקור** **מ** **ל** **ואלם** **לם** **ל** **דמה**
ל **סבר** **כוס** **עושה** **אלם**
סדרי **דחוי** **וי** **ג** **שש** **כוס**
לחטאת **לצמח** **לצמח** **לצמח** **לצמח** **לצמח**

בין לקרנות. מערבין דס פס דס
קרנות מונח הסימני: אין מערבין.
ומדס השעיר מכל אחד נפיי עמו:
ומי? דמתיין (מסבין) דפיו. איש
אזיזו מן לז אלא אלא וזא דא. איש
אזיזו קילל אמו קילל דברי רבי אישאי
אחד ומשמע כל אחד ואחד נעצמו עד
ל' אישאי לא לא הדר כתיב אמי
הקרא שטיין כאחד משמע הכה נמי
כאחד משמע: דרביי אסח. וסבר
מזה (ל) ולא שמי: תניא דלא בשניין.
לא דר' אישאי הוא דלמר מערבין:
וקבל
אזיזו כיון דכתיב שטיקרא מן הבקר ומן
דגרישא כתיב מן הטהמה מן הבקר
למיתכח ומן הבקר דהא בקר ואלא
הבר ומדס השעיר וז"ל דלא דמי
פסוק הענין לרבי יוחנן אי נמי ג"ל
וסהא לא כתיב מן הבקר ש"מ
חוקטות מנחת א"ל ד"ה חוקטין:

[illegible]

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) זנאים לד; (ב) [זנאים
מב: פא: מנחות טו:];
(ג) תמורה ה; (ד) מנחות
כב; (ה) [דף סא:];
(ו) ב"ק דף מ: (ז) זבחים
מח"ב נ"א.

תגותות תב"ח

(ח) גמ' נחמנו
 שמוס נבוסוס. י"ב א"ס
 שוס היכר דס מ"מ
 משוס חולס' דל'ס' ללו
 אדסוס דכ"ח דק' נו
 ע"צ ל: (ג) ש"ס
 מיל' דלל'ס דל'ס (א) חל
 הכ"ל דל'ס דל'ס דל'ס
 (ל) סח"מ ו"ג גי'ס
 רש"י חל הא' דל'ס
 מיל'ס (א) רש"י
 ד"ס וסו' (א) דל'ס
 י"ב ר"ס ט"ף קל'ס ד'ס
 מ': (ד) ד"ה ר"ס מין
 וכו' ארבע סח'ס מוס
 אחר'ס סול' נספ'ס

תורה אור השלם

(א) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם
הַחֲטָאתָא בַּאֲצִבְעוֹ וַיָּזֶן
עַל קֶרֶן מִזְבֵּחַ הָעֹלֶה
וְאֵת דָּמֹו יִשְׁפֹּךְ אֶל
יִסּוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלֶת:

(ב) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ
פֶּאֶצְעֵוּ וַתֵּן עַל קֶרְנֹת
מִזְבֵּחַ הָעֹלֹת וְאֵת כֹּל
דָּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל יִסּוּד
הַמִּזְבֵּחַ: (ויקרא ה, ל)

(ג) וְכִפֹּר אֹהֶל־עֵל
קִרְיָתוֹ אֶחָת בַּשָּׁנָה
מִדָּם הַטָּמֵאת הַכֹּפֶרִים
אֶחָת בַּשָּׁנָה יִכְפֹּר עָלָיו
לְדֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים
הוּא לֵ"י: [שְׁמֹת ג, י]

(ה) וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ
אֶשֶׁר לִפְנֵי יְיָ וַיִּכְרֹס עָלָיו
וַיִּלָּקֵחַ מִדָּמַם הַפֶּהּ וּמִדָּמַם
הַשְּׁעִיר וַיִּתֵּן עַל קַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
[ויקרא טו, יח]

תוספות ישנים

[illegible]

בן וְלֹא רִיבִישִׁי וְהָאֵל עֲבָדָיו
 שֶׁ דָּמָה לְשִׁמְעוֹנִי קָרָא. מִרְ:
 וְהָאֵל עֲבָדָיו שֶׁל מִצְרַיִם
 עָלִים מִשְׁתַּלְּטִין עַל הָאֵל וְלֹא מִן
 שֶׁל הָאֵל עַל גַּב דֵּם טוֹרֵה:
 בֵּן לְטוֹרֵה שֶׁל מִצְרַיִם:
 קְרוֹתָיו (שֶׁם) אֶחָד וּמֵאֶחָד
 נִבְנָה דְרִים מִמִּשְׁמַעוֹת דְּלֵאחַ:

עין משפט
גד מצוה

^{טו} א מיי' פ"ג מהלכות טומאת זרעת הלכה ט:

פסוקים המופיעים בפרק חמישי

 שיטה מקובצת

א תיבת לצפון נמחק: **ב** איצטרך והאי לגופיה איצטרך כיון: **ג** עי' בהשטות בסוף המסכת: **ד** לא תיבעי. ס"א לא אהדריה א"כ כו': **ה** עי' בהשטות בסוף המסכת: **ו** עי' בהשטות בסוף המסכת: **ז** תימא א"כ ניקש כו' דמקיש לעיקר תיבת ליה ל"ש ונמחק: **ח** בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש רבא אמר דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש מהכא: **ט** כתיב אלא משום ותיבות אמר רב פפא נמחק: **י** הכליות כו'. ואע"ג דלעיל נפקא לן יותרת ושתי הכליות לשעירי ע"ז מלפר י"ל היינו לתנא דבי ר' ישמעאל אבל הכא איירי אליבא דרבי. מהר"פ: **יא** כוכבים ופר העלם דבר של צבור בגופיה לא כתיב: **יב** וחומר ובנין אב סימן: **יג** מה להלן פרח בכולו טהור אף כאן פרח בכולו טהור: **יד** כולה דנין למד מלמד: **טו** דאם כן כו' א' ממילתיה דר' יוחנן בא להוכיח שמדא שהביא למעלה אינה נוחת בקדשי. ת"א: **טז** בקודש קדשים מחטאת לאו. ס"י למאי הלכתא כתיבי רחמנא לאו: **יז** קדש קדשים יתירא כתיבי. תימה כיון דאיכא ג"ש וילפינן מהדרי למה לן היקשות דלעיל דכחטאת האשם דכתיב גבי מצורע להחזירו לכללו תיפוק ליה מקדש הקדשים דהא כתיב קדש קדשים גבי אשם מצורע ונילף ליה בג"ש דקדש קדשים מחטאת להחזירו לכללו להטעין מתן דמים ואימורים וי"ל דכיון שיצא אשם מצורע מן הכלל לירון בדבר החדש אי אתה יכול להחזירו לכללו בפירוש מכח הך ג"ש דקדש קדשים לא הוי חזרה בפירוש אפי' את"ל דג"ש חשיבא כמו היקש מ"מ האי ג"ש דקדש קדשים איצטרך למילי אחרינא וולא להחזירו לכללון לקמן לגבי פגימת המזבח רקאמר אשכחן שירי מנחה קדשי קדשים מנין תיל קדש קדשים ולכן לא הוי חזרה בפירוש מכח [הך] ג"ש אבל היקש מ"מ האי ג"ש כולו להחזירו הוא דאתא ולכן חשיבא חזרה בפירוש. ומיהו קשה לעיל בפ"ק למה לי היקשא דכחטאת האשם גבי סתם אשם תיפוק ליה מג"ש דקדש קדשים לומר דטעון סמיכה לרבנן דר' אליעזר ולר"א לשלא לשמו ואמר מורי דשמא ג"ש לא ניתנה לדרוש רק גבי שחיטה משום דקדש קדשים דכתיב בין בסתם אשם כין באשם מצורע גבי שחיטה הוא דכתיב אבל מכחטאת האשם דכתיב גבי סתם אשם דרשינן שפיר מיניה סמיכה דלגמרי מקיש הכתוב אשם לחטאת בהך היקשא כדכתיב כחטאת

ממ:

אי אקשיה לַעוֹלָה וְלֹא אקשיה לַחֲטָאת. תימה ^{לא} ללא לכתוב את החטאת ואי דבר הלמד צהיקש חוזר ומלמד צהיקש אמאי אקשיה לעולה כלל תיפוק ליה ^{לז} מחטאת האשם דמה חטאת כפון מעכב אף אשם כן וי"ל דאי לא כתב כפון לא היה אמינא ^{לח} הא הדרה

קרא לשחיטת כפון למידי דלא צעיא כהונה והאשם לא דרשינן ליה כלל דהא לא כתב כאשם דהוה משמע כשאר אשם דעלמא לנפון יהא זה אצל האשם משמע האשם זה יהא כחטאת למתן דמים ^{לב} למזבח וכן ^{לז} יש להקשות אי דבר הלמד צהיקש חוזר ומלמד צהיקש לא נכתוב כפון כלל ותיתי ^{לז} ^{לח} [צאשמות] מכחטאת וכאשם כי היכי דילפינן מיניה סמיכה צפרק קמא ^{לעיל} ^ה. ^ו ועוד נילף שאר אשמות מאשם מזורע ואשם מזורע מהיקישה דכחטאת וי"ל דלא הוה אמינא דאהדריה קרא לשחיטת כפון ולא הוה דרשינן ^{לח} כאשם כשאר אשם ^ט (כיון דלא כתב כאשם) כיון דלא כתב כפון צהדיא כשאר אשמות:

כאשר יורם לַמִּזְבֵּחַ. תימה הא איצטרך לנדררשינן בסוף כל הצבר (חולין דף קח). זה צא ללמד ונמנא למד מה פר כהן משיח יש צו מעילה אף שור וצב השלמים יש צו מעילה וי"ל דמאי לאקשוי לוצח השלמים ולא ליכתוב כאשר יורם ^{לח} דכאשר יורם משמע דאתא לרצוי הרמה אחרת אי נמי ההיא דכל הצבר ^{טז} (סע) כתנא דבי רבי ישמעאל דנפקא ליה דרשא דהכא מועשה לפר זה פר העלם ^{לז} כדאמר פרק צית שמאי ^{לעיל} דף מה. אצל לתנא דבי רב דאמר ועשה לפר זה פר יוס הכיפורים איצטרך כאשר יורם ^ה להך דרשא):

ונכתביה בגופיה. תימה כדאמר פרק צ"ט (גס זה סע): משל למלך צצר ודס ^{לח} ססרתה עליו מדינה ומיעט צסרתונוס מפני ^{לח} חיתנן וי"ל דנצביל חיתנן לא היה לו לגלגל אלו דרשות למילף מהיקשא ומ"מ ילפינן מיניה ^{לח} חיתנן מדלא אשמעינן דזוכתא אחרנא דבר הלמד מהיקש אינו חוזר ומלמד צהיקש: **קדשי** קדשים יתירי כתיבי. תימה כיון דילפינן גזרה שוה מהדדי למה לן היקשות דלעיל ^{לז} צחטאת ואשם:

לא

בבגדים שהיא טהורה נאמר ^א קרחת וגבחת בבגדים ונאמר ^ב קרחת וגבחת באדם מה להלן פרח בכולו טהור אף כאן פרח בכולו טהור והתם מנא לן דכתיב ^ד מראשו ועד רגליו * ואיתקש ראשו לרגל מה להלן ^ה כולו הפך לבן פרח בכולו טהור אף כאן כולו הפך לבן פרח בכולו טהור ^ו אמר ר' יוחנן בכל התורה כולה ^ז למודין למד מלמד חוץ מן הקדשים שאין דנין למד מלמד ^ח דאם כן לא יאמר צפונה באשם ותיתי בג"ש ^ט דקדשי קדשים מחטאות * לאו דמימרא דדבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בגזירה שוה ודלמא משום דאיכא למיפרך מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות ^י קדשי קדשים יתירי כתיבי: ^י דבר הלמד מהיקש חוזר ומלמד בקל וחומר מדתנא

דבר הַלָּמֵד בהיקש כו'. משום דנעני למיעני צעיא עלה הדר נקיט לה: אי מדרבא. מכאשר דאיצטרך לאקושי לחטאת ולעולה: לַפְּרִיחָה. אס פרתה הנרעת ככל הנגד: מה לַהֲחֵן פרה ^{לח} בבוֹלָה טהור. כדכתיב אס פרות תפרת וגו' (ויקרא יג): והתם. גצי קרחת וגבחת דלדס מנלן דטהורה פריחה דלילו פריחה כי כתיבא צנגע עור צצר כתיב ואליו קרחת וגבחת כתיבי גצי נתקין דמקוס שער דראש וחקן שאין סימניהן שוין ננגעי עור צצר שזה צעיר לכן וזה צעיר להוב: ואיתקש ראשו. נתקי הראש: **אף כאן** כו'. אלמא נתקין צהיקשא ילפינן להו וחוזרין ומלמדין ^{לח} על הנגדים צג"ש: אי"ר יוחנן. מהכא לא תיתי ראיה דלאו קדשים הוא דאף היקש מלמד צהיקש ^{לח} חוץ מקדשים ומדע לך שהמדה הזאת שהצאתה אינה למידה צקדשים: **דא"כ** הוא. דדבר הלמד צהיקש חוזר ולמד צג"ש: **לֹא יאמר צפון באשם ותיתי בג"ש**. דנאמר ^{לח} קדשי קדשים צחטאת ונאמר קדשי קדשים צאשם: קדשי קדשים יתירי כתיבי. צהו והוה ליה גזירה שוה מופנה משני דדדין ואין משיצין עליה גצי חטאת כתיב תשחט החטאת קדש קדשים הוא וצאשם כתיב זאת תורת האשם קדש קדשים הוא וצחרווייו כתיב ציקת קרת לכל חטאתם ולכל אשםם אשר ישיצו לי קדש קדשים לך ^{לח}:

האשם תורה אחת לכם ועוד יש לומר דגבי סמיכה כתיב קרבנו דהוי מיעוט והוה מוקמינן ג"ש לדברים אחרים אבל השתא דאייתור היקשא לסמיכה מוקמינן (ג"ש) קרבנו לדרשא אחריני וכן לוי' אליעזר צריך היקש לשלא לשמו לאפוקי מהך היקשא דשלמים דזאת התורה: **יח** מיניה דלאו חידוש: **יט** והיכא דמי יצא: **כ** דאהדריה וכתב כי כחטאת: **כא** אשם זה הס"ד: **כב** אבל לגבי שחיטה דלאו: **כג** כתיב שחיטה בצפון וישא דקרא ותיבת ביה נמחק: **כד** מהיכן למדה: **כה** ולאקושי לעולה: **כו** תורת אימורין לשעירי כו' דאתקוש להדרי לענין הקטרת אימורין כו' שנגתם חטאתם הרי לך כשנגתם ופר העלם: **כז** סוף חזר וטרח: **כח** פרח בכולו טהור: **כט** ומלמדין בג"ש על הבגדים הס"ד: **ל** בהיקש בכל התורה חוץ: **לא** קדש קדשים בחטאת ונאמר קדש קדשים באשם הס"ד ומה"ד קדש קדשים יתירי: **לב** לך הוא הס"ד: **לג** תימה אי דבר הלמד כו' והשאר נמחק: **לד** ליה מכחטאת האשם: **לה** האי דהדריה קרא למידי דלא בעיא כהונה והאשם כשאר אשמות יהא לא הוה דרשינן ליה כלל תוס': **לו** דמים ואימורין למזבח וכן יש להקשות ע"כ וא"ת אכתי אי דבר: **לז** ותיתי מכחטאת האשם: **לח** דרשינן האשם כשאר אשם יהא כיון: **לט** יורם אלא כאשר יזבח השלמים דכאשר: **מ** כדאמר' פרק: **מא** ידע שזעם על אוהבו ומיעט בסרחונו: **מב** מפני חיבתו: **מג** מיניה חיבתו וליכא למימר דכוליה להכי הוא דאתא לאשמועינן דדבר הבא בהיקש כו': **מד** כחטאת האשם הס"ד:

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

אבל כללו גמזר מיניה ^א (לצפון) שפיר אלא אי סבירא לן דלא הוא גמזר מכללו ולא כללו גמזר מיניה האי לגופיה איצטרך ^ב כיון דאהדריה אהדריה אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא אימא ^ב כי אהדריה קרא לגבי מתן דמים ואימורין דבעי כהונה אבל שחיטה דלא בעיא כהונה לא ^ג מיבעי צפון א"כ נימא קרא כי בחטאת הוא מאי כחטאת האשם כשאר אשמות יהיה למה לי לאקשווי לחטאת למה לי לאקשווי לעולה דהוה אמינא ^ד חטאת מהיכן דמדה מעולה דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש א"ל מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניקשיה לעולה ולא ניקשיה ^ה לחטאת הוה אמינא ^ה דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש וכי ^ו תימא ניקשי אקושי לחטאת ניחא ליה דמקיש ליה לעיקר וְלֹא נקיש ליה לטפל להכי אקשיה לחטאת ואקשיה לעולה למימר דבר הַלָּמֵד בהיקש ^ו שאינו חוזר ומלמד בהיקש רבא אמר מהכא דכתיב ”כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים לְמֹאִי הַלֵּכְתָּא אִי לְיוֹתֶרֶת הַכֶּבֶד וּשְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת ” בגופיה כתיב ^ז (אמר רב פפא) משום דבעי אגמורי יותרת הכבד ושתי הכליות ^ז מפר העלם דבר של צבור לשעירי עבודה כוכבים ^ח בגופיה לא כתיב ומפר כהן משיח הוא דגמזר להכי איצטרך כאשר יורם דניהוי כמאן דכתב בגופיה * ולא ניהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אמר ליה רב פפא לרבא וליכתביה בגופיה ולא נקיש אי כתב בגופיה ולא אקיש הוה אמינא ^ט דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש וכי תימא נקשי אקושי ניחא ליה דכתביה בגופיה מדאקיש ליה אַקְשִׁי לַהֲכִי כִּתְבִּיָּה וּאֲקִשְׁיָה לְמִימְרָא **דבר הַלָּמֵד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש:** **(היק"ש וגזירה שו"ה ק"ל וחומר"י ס"מין):** דבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד ^א מהיקש אי מדרבא אי מדרבינא דבר הַלָּמֵד בהיקש מהו שילמד בגזירה שוה תא שמע ^ב רבי נתן בן אבטולמום אומר ”מנין לַפְּרִיחָה

משיח אקשינהו להדדי: **לַהֲכִי אִיצְטְרִיךְ כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם.** צפר כהן משיח ואס אינו ענין לו מנהו לענין פר העלם דניהוי כמאן דכתיבי צפר העלם גופיה דלא ליהוי דבר הלמד צהיקש חוזר ומלמד צהיקש ואי קשיא הא נפקא לן הך דרשה מועשה לפר זה פר העלם דבר כדאמרן צפרק צ"ט (ע"ל מה). ה"מ לתנא דבי ר' ישמעאל דאמר לפר זה פר העלם אצל לתנא דבי רב דאמר ועשה לפר זה פר יוס הכיפורים איצטרך כאשר יורם להך דרשה: ונכתביה בגופיה. דפר העלם צהדיא ולא ליקשיה לפר כהן משיח הואיל וסוף סוף ^{לז} טרח וכתב כאשר יורם יתירא להכי: הוה אמינא דבר הַלָּמֵד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. צעלמא דלא הוה ילפינן מהכא מידי: יורם: אי מדרבינא. מאשם מזורע ^{לח} בבוֹלָה טהור. כדכתיב אס פרות תפרת וגו' (ויקרא יג): והתם. גצי קרחת וגבחת דלדס מנלן דטהורה פריחה דלילו פריחה כי כתיבא צנגע עור צצר כתיב ואליו קרחת וגבחת כתיבי גצי נתקין דמקוס שער דראש וחקן שאין סימניהן שוין ננגעי עור צצר שזה צעיר לכן וזה צעיר להוב: ואיתקש ראשו. נתקי הראש: **אף כאן** כו'. אלמא נתקין צהיקשא ילפינן להו וחוזרין ומלמדין ^{לח} על הנגדים צג"ש: אי"ר יוחנן. מהכא לא תיתי ראיה דלאו קדשים הוא דאף היקש מלמד צהיקש ^{לח} חוץ מקדשים ומדע לך שהמדה הזאת שהצאתה אינה למידה צקדשים: **דא"כ** הוא. דדבר הלמד צהיקש חוזר ולמד צג"ש: **לֹא יאמר צפון באשם ותיתי בג"ש**. דנאמר ^{לח} קדשי קדשים צחטאת ונאמר קדשי קדשים צאשם: קדשי קדשים יתירי כתיבי. צהו והוה ליה גזירה שוה מופנה משני דדדין ואין משיצין עליה גצי חטאת כתיב תשחט החטאת קדש קדשים הוא וצאשם כתיב זאת תורת האשם קדש קדשים הוא וצחרווייו כתיב ציקת קרת לכל חטאתם ולכל אשםם אשר ישיצו לי קדש קדשים לך ^{לח}:

מדתנא

דבר הַלָּמֵד בהיקש כו'. משום דנעני למיעני צעיא עלה הדר נקיט לה: אי מדרבא. מכאשר דאיצטרך לאקושי לחטאת ולעולה: לַפְּרִיחָה. אס פרתה הנרעת ככל הנגד: מה לַהֲחֵן פרה ^{לח} בבוֹלָה טהור. כדכתיב אס פרות תפרת וגו' (ויקרא יג): והתם. גצי קרחת וגבחת דלדס מנלן דטהורה פריחה דלילו פריחה כי כתיבא צנגע עור צצר כתיב ואליו קרחת וגבחת כתיבי גצי נתקין דמקוס שער דראש וחקן שאין סימניהן שוין ננגעי עור צצר שזה צעיר לכן וזה צעיר להוב: ואיתקש ראשו. נתקי הראש: **אף כאן** כו'. אלמא נתקין צהיקשא ילפינן להו וחוזרין ומלמדין ^{לח} על הנגדים צג"ש: אי"ר יוחנן. מהכא לא תיתי ראיה דלאו קדשים הוא דאף היקש מלמד צהיקש ^{לח} חוץ מקדשים ומדע לך שהמדה הזאת שהצאתה אינה למידה צקדשים: **דא"כ** הוא. דדבר הלמד צהיקש חוזר ולמד צג"ש: **לֹא יאמר צפון באשם ותיתי בג"ש**. דנאמר ^{לח} קדשי קדשים צחטאת ונאמר קדשי קדשים צאשם: קדשי קדשים יתירי כתיבי. צהו והוה ליה גזירה שוה מופנה משני דדדין ואין משיצין עליה גצי חטאת כתיב תשחט החטאת קדש קדשים הוא וצאשם כתיב זאת תורת האשם קדש קדשים הוא וצחרווייו כתיב ציקת קרת לכל חטאתם ולכל אשםם אשר ישיצו לי קדש קדשים לך ^{לח}:

מדתנא

מסורת הש"ס

א [לקמן נה. נו. לעיל מה. יומא נו. מנחות כח. עת. פג.]. **ב** [זמא נו. ג] **ג** [ז"ל בדיקש]. **ד** סנהדרין פז: [גדה יט. ושם איתא ר' יונתן וכ"א צילקוט]. **ה** שנועות י. ממונה כא. **ו** [לעיל מה.]. **ז** [ז"ל מכחטאת ז"ק. **ח** גי' ה"ק אין להקשות כו' ומיתי מכחטאת כאשם. **ט** ג"א, **י** גי' ז"ק ונילף שאר כו' דיי"ל דלא. **כ** ז"ק מ"ו, **ל** ז"ק מ"ו [עי' בחולין קיז. תוס' ד"ה אמר ר"י דמתרבי צענין אחר].

פסוקים המופיעים בפרק חמישי

 הגהות הב"ח

א רש"י ד"ה אצל כללו וכו' ודלחכי ילא: **ב** ד"ה להכי איצטרך וכו' צפ"ט תיבה לתנא דבי ר' ישמעאל:

פסוקים המופיעים בפרק חמישי

 גליון הש"ס

גמ' וְלֹא נִיחָא דְּבַר הַלָּמֵד בְּהִיקֶשׁ. ע"ל טו [מכ"י גמרא ואיתקש ראשו לרגל מה להלן בלוי הפך לבן פרח בכולו טהור. ע' ערכין יח ע"ג צמוס' ד"ה ואי צעית אימא וכו']: **שם** דאו דמימרא דדבר הַלָּמֵד כו'. עי' לעיל דף מה ע"א חוד"ה מה להלן [מכ"י ע' לקמן דף טו ע"ג צמוס' ד"ה לטי ימים וכו']:

פסוקים המופיעים בפרק חמישי

תורה אור השלם

א כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלֶה: (ויקרא יז)

ב וְנִחָא הַכֹּהֵן אַחֲרֵי הַכֶּסֶם אֶת הַנֶּזֶעַ וְהִנֵּה לֹא הָפֵךְ הַנֶּזֶעַ אֶת עֵינֹו וְהַנֶּזֶעַ לֹא פִשָּׁה טָמֵא הוּא כַּאֲשֶׁ תִשְׁרָפֶנּוּ פָקֻחַת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּנִפְחָתוֹ: (ויקרא יח)

ג וְכִי יִהְיֶה בְּקִרְחַת אוֹ בְּנִפְחַת נֶזֶעַ לִבָּן אֲדָמָה צִרְעַת פִּרְחַת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּנִפְחָתוֹ: (ויקרא יח)

ד וְאִם פִּרְחַת תִּפְרַח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִפְתָּה הַצִּרְעַת אֶת כָּל עוֹר הַנֶּזֶעַ מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו וְכָל מְדָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן: (ויקרא יח)

פסוקים המופיעים בפרק חמישי

 ליקוטי רש"י

[דרפס בסוף המסכת]

פסוקים המופיעים בפרק חמישי

חשק שלמה על ש"מ

א נראה דז"ל ממילתיה דר"י הוא וצא להוית וכו'.

מסורת הש"ס

א) לקמן פד: ב) מנחם וי: מת: לקמן סס: סט. פד: ג) ולקמן סט. פד: ד) אזאת ז"ק, ה) גי ז"ק צנן על הכר נגמר צנן אב על הדס, ו) ז"ל מנשר, ז) גי ז"ק וקרא עיקר ועממיה אסמכתא כו', ח) פסר ז"ק, ט) ז"ל העדה, י) אל יסוד מונח ז"ק, כ) אלה ללמד שאין יסוד, כ"ה בנזכ', ל) ז"ל אי מדרנא אי מדרנינא, מ) ונע"ע חס' לקמן פד: ד"ה ונוציא, נ) שהוא ז"ק, ס) פס' קדשי ז"ק, ע) יומא לג., פ) שס: צ) ונע"ע חס' בנמנות פד: ד"ה אב"א וחס' נמנילה ו: ד"ה מסתגר.

	הגהות הב"ח	
---------------	-------------------	---------------

(א) גבי' אמר מר אל יסוד מונח העולה ולא:

	גליון הש"ס	
---------------	-------------------	---------------

[מכח"י תוס' ד"ה אשר פתח וכו' ויש לומר דלא שירך אין מעבירין על המצות אלא וכו'. ע' מגילה דף ו ע"צ בתוס' ד"ה מסתגר טעמיה וכו']:

	תורה אור השלם	
	א) צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העולה הוא העלה על מוקדה על הקִנֹּפֶת כל הַעֲלֹה עד הפקר וְאֵשׁ הַקִּנֹּפֶת תֹּקֵד בו: [ויקרא ה, ב] ב) ונתן הפתח מן הכרם על קרנות מִזְבֵּחַ קִטְרֶת הסמים לִפְנֵי יי אֲשֶׁר בְּאֶהֱל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דָּם הַכֹּהֵן יִשְׁפֹּךְ אֶל יסוד מִזְבֵּחַ הַעֲלֹה אֲשֶׁר בְּתֹךְ אֶהֱל מוֹעֵד: [ויקרא ה, ו]	
	ליקוטי רש"י	
	[נדפס בסוף המסכת]	
	שיטה מקובצת	

א) ולא היא כו'. פ"ה והי"פ כו' וקשה דאי"כ הל"ל כדלעיל הניחא לרב פסא אלא למאן דל"ל לדרב פסא כו' לכך נראה לרשב"ם רשאי הכא דאפי' למ"ד בברי מלמד אולינן מודה הכא דלא אולינן אלא בתר למד כיון דליכא אלא חד למד קודש ואיכא למד ומלמד דחולין אבל לעיל במלתייה דרב פסא איכא למד תורה ולמד שלמים דהיינו קדשים. תוס' הר"פ: **ב**) כשר מפני מה אמרו לן: **ד**) וזרקו את דמו: **ה**) תנא זאת תורת כו'. אלמא דדבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב דמשמע דיליף דלן בדם כל הלילה כשר משום דכשר באימורים כי לן כל הלילה והתם ילפינן מבשר. תימה מנלן דילפינן דם מאימורים מבשר דלמא לן בדם מלן דבשר יליף וי"ל דכולי האי לא הוי יליף לן דדם שלא בהכשירו מלן

דבשר הדכשר גמור הוא דנאכל בשלמים לשני ימים ולילה אחת ואע"ג דילפינן אימורים מבשר משום דאימורים בשר גינהו וא"ו הורי יליף דם שלא בהכשר מיוצא דבמה דהכשר גמור וי"ל דשאני התם דדם מדם יליף אבל דם מבשר ושלא בהכשרו מוכשר גמור ודאי לא יליף וא"ת תרתי מצוי למיפשט דכיון דבנין אב יליף בבנין אב אי"כ נימא מה היקש שאינו מלמד בהיקש כו' וי"ל דמנלן דהמלמד גורם שתאמר כמו כן ויעיל ללמד על ק"ו דלמא הנלמד גורם דבנין אב בכל נלמד וליכא למימר דמן הכל עושה הק"ו ונאמר בהיקש שאינו מלמד לא על היקש ולא על בנין אב דלא איפשט לעיל אי היקש מלמד בבנין אב. הר"פ: **ו**) דכתיב אל. (עיין בהשמטה בסוף המס'): **ז**) מועד יסוד שכנגד הפתח תיבות ההוא דפגע ברישא נמחק: **ח**) תנו [רבנן] הראב"ד גרים גירסא אהרת בתי"כ ופי' אחר: **ט**) למזבחה כו'. יהא יסוד:

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

הכי גרסי' וי"א היא התם תיהוי ^[א] משחיטה דחולין קאתיא. והכי פירשו התם עיקר טעמא דר"מ לא יליף צננין אב אלא מהיקש דזאת תורת הבהמה והעוף כדלקמן צפרק חטאת העוף (דף טו:)^[א] אמרינן ר"מ קרא אשכח ודרש ואי נמי תיהוי דגמר לה צננין אב כדקמתי בנחמי

מטהרת טריפתה מטומאתה אף מליקה שמכשרתה באכילה תטהר טריפתה מטומאתה ר' יוסי אומר דיה כגבלת בהמה טהורה ששחיטתה מטהרתה ולא מליקתה ^א ולא היא התם תיהוי היא משחיטה דחולין ^ב קאתיין. דבר הלמד בבנין אב מהו שילמד בהיקש ובג"ש ובק"ו ובבנין אב פשוט מזהא חדא ^ב מפני מה אמרו לן בדם כשר שהרי לן באימורין כשר ^ג לן באימורין כשר שהרי לן בבשר כשר ^ד יוצא הואיל ויוצא כשר בבמה טמא הואיל והותר בעבודת ציבור חוץ לזמנו הואיל ומרצה לפיגולו חוץ למקומו הואיל והוקש לחוץ לזמנו שקיבלו פסולין וזרקו ^ה דמן בהנך פסולין דחזו לעבודת ציבור ^ו וכי דנין דבר שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו ^ז ^ח ^ט מוצאת תורת העולה ריבה סמוך ליה: שירי הדם כו': מאי טעמא ^י אמר קרא ^{יא} אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד ^{יב} ההוא דפגע ברישא ת"ר ^{יג} אל יסוד מזבח העולה ולא יסוד מזבח הפנימי אל יסוד מזבח העולה אין לו יסוד לפנימי עצמו אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבח של עולה או אינו אלא ^{יד} מזבחה של עולה יהא ליסוד אמר ר' ישמעאל קל וחומר מה שיריים שאין מכפרין טעונין יסוד תחלת עולה שמכפרת אינו דין שטעונה יסוד אמר רבי עקיבא מה שיריים שאין מכפרין ואין באין לכפרה ^{טז} טעונה יסוד תחלת עולה שמכפרת ובאה לכפרה אינו דין שטעונה יסוד ^{יז} א"כ מה ת"ל אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבחה של עולה אמר מר אל יסוד מזבח ^{יח} ^{יט} ולא יסוד מזבח הפנימי הא מיבעי ליה לגופיה ^כ מאשר פתח אהל מועד נפקא אל יסוד מזבח העולה תן

דאין מעצירין על המזות ועוד אמרינן לקמן (דף נא:)^[א] ^{כא} על קדשי קדשים שירים צהדיא כתיב צהו אשר פתח אהל מועד ומיהו הא גופא קשיא דלמה לי קרא דפתח אהל מועד חיפוק לי דאין מעצירין על המזות כדאשכחן טעם זה בפ"ק דיומא (דף טו:)^[א] דפריך מאי שנא דיהיב מזרחא כפונה צרישא ^{כב} וגבי דישון מונח פנימי והמנורה אמר דישון מונח קודם משום דאין מעצירין ^{כג} וכן עזובי דרעא אטועפתא אסור ^{כד} ויש לומר דלא שייך אין מעצירין על המזות אלא כשיש שתי מזות לפניו כגון דישון מונח פנימית ומנורה או כגון מזות קרנות שאינו יודע מהיכן יתחיל אצל לקצוע מקום אשפיכת שירים לא קצעינן מהאי טעמא אי לאו דגלי קרא צהדיא ^{כה}: תן

דבשר הדכשר גמור הוא דנאכל בשלמים לשני ימים ולילה אחת ואע"ג דילפינן אימורים מבשר משום דאימורים בשר גינהו וא"ו הורי יליף דם שלא בהכשר מיוצא דבמה דהכשר גמור וי"ל דשאני התם דדם מדם יליף אבל דם מבשר ושלא בהכשרו מוכשר גמור ודאי לא יליף וא"ת תרתי מצוי למיפשט דכיון דבנין אב יליף בבנין אב אי"כ נימא מה היקש שאינו מלמד בהיקש כו' וי"ל דמנלן דהמלמד גורם שתאמר כמו כן ויעיל ללמד על ק"ו דלמא הנלמד גורם דבנין אב בכל נלמד וליכא למימר דמן הכל עושה הק"ו ונאמר בהיקש שאינו מלמד לא על היקש ולא על בנין אב דלא איפשט לעיל אי היקש מלמד בבנין אב. הר"פ: **ו**) דכתיב אל. (עיין בהשמטה בסוף המס'): **ז**) מועד יסוד שכנגד הפתח תיבות ההוא דפגע ברישא נמחק: **ח**) תנו [רבנן] הראב"ד גרים גירסא אהרת בתי"כ ופי' אחר: **ט**) למזבחה כו'. יהא יסוד:

חשק שלמה על ש"מ' **ז**) **ח**)

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

נא.

ללא גמר דליכא תרי שניוי מליקה משחיטה ועוף מצהמה. צרו"ך. ועוד קשה היכי דייק דדבר הלמד צק"ו חוזר ומלמד צננין אב אימא דשחיטת עוף אחיא צננין אב משחיטת בהמה ודבר הלמד צננין אב חוזר ומלמד צננין אב ^א כדמסקא בשמעתא וגרסא דלישנא דמתני' קדייק דפשיטא דעיקר טעמו של ר"מ מהיקשא דזאת ^ב התורה כדלקמן ופשיטא ליה דבמה מצינו מעוף יליף דאי מצהמה למה לי לאיתויי צק"ו: **פשוט** מזהא חדא ^ב. תימה דתרתי פשטו דכיון דמלמד צננין אב חזירו אס כן מלמד צק"ו ^{בא} ומה היקש שאינו מלמד צהיקש ^ג אי מדרצינא מלמד צק"ו מדתנא דצי רצי ישמעאל צנין אב המלמד צננין אב חזירו אינו דין שילמד צק"ו וכה"ג עבד ק"ו לעיל ^{דא}: **מפני** מה אמרו לן בדם כשר. תימה היכי דייק מנהכא דצנין אב חוזר ומלמד צננין אב דילמא לן הדם לאחר שקיעת החמה יליף מלן דאימורין דלא פסילי בשקיעת החמה אלא בעמוד השחר והדר יליף לן דאימורין הנפסלים בעמוד השחר דאס עלו לא ירדו מלן כשר ויש לומר דפשיטא ליה דאע"ג דיליף צאימורים שלא ^א הכשירו מהכשירו דכשר דס המתיר עדיף ולא ילפינן דס שלא צהכשירו מהכשירו מדע מדלא ילפינן מעיקרא לן דס מלן כשר ^ב:

אשר פתח אהל מועד. יסוד שכנגד הפתח זהו מערכו של מונח ^א ^{בא} ^ב צהיו כנגד פתח ההיכל כך פי' צקונטרס ולא גרים מה שכתוב בצפרים הואו דפגע צרישא משום דמשמע מטעם שאין מעצירין על המזות ולא מן הפסוק פתח אהל מועד והלא גבי חטאת אית דאמרי שירי הדם על יסוד מערבי לקמן (דף נג.)^[א] ואמר טעמא ילמוד סמום מן המפורש מחטאת פנימי משמע דמפורש צהדיא ועוד דאית דאמרי על יסוד דרומי וקאמר ילמוד ירידתו מן הכנש ^א בצמוך לו לנייחתו מן ההיכל בצמוך לו מהיכן פשוט לו זה יותר מזה והלא צתרייהו שייך טעמא

דאין מעצירין על המזות ועוד אמרינן לקמן (דף נא:)^[א] ^{כא} על קדשי קדשים שירים צהדיא כתיב צהו אשר פתח אהל מועד ומיהו הא גופא קשיא דלמה לי קרא דפתח אהל מועד חיפוק לי דאין מעצירין על המזות כדאשכחן טעם זה בפ"ק דיומא (דף טו:)^[א] דפריך מאי שנא דיהיב מזרחא כפונה צרישא ^{כב} וגבי דישון מונח פנימי והמנורה אמר דישון מונח קודם משום דאין מעצירין ^{כג} וכן עזובי דרעא אטועפתא אסור ^{כד} ויש לומר דלא שייך אין מעצירין על המזות אלא כשיש שתי מזות לפניו כגון דישון מונח פנימית ומנורה או כגון מזות קרנות שאינו יודע מהיכן יתחיל אצל לקצוע מקום אשפיכת שירים לא קצעינן מהאי טעמא אי לאו דגלי קרא צהדיא ^{כה}: תן

דאין מעצירין על המזות ועוד אמרינן לקמן (דף נא:)^[א] ^{כא} על קדשי קדשים שירים צהדיא כתיב צהו אשר פתח אהל מועד ומיהו הא גופא קשיא דלמה לי קרא דפתח אהל מועד חיפוק לי דאין מעצירין על המזות כדאשכחן טעם זה בפ"ק דיומא (דף טו:)^[א] דפריך מאי שנא דיהיב מזרחא כפונה צרישא ^{כב} וגבי דישון מונח פנימי והמנורה אמר דישון מונח קודם משום דאין מעצירין ^{כג} וכן עזובי דרעא אטועפתא אסור ^{כד} ויש לומר דלא שייך אין מעצירין על המזות אלא כשיש שתי מזות לפניו כגון דישון מונח פנימית ומנורה או כגון מזות קרנות שאינו יודע מהיכן יתחיל אצל לקצוע מקום אשפיכת שירים לא קצעינן מהאי טעמא אי לאו דגלי קרא צהדיא ^{כה}: תן

תחלתן יסוד דהא איכא חטאת תתחלתן לקרנות: **לג**) תיבת כו' נמחק: **לד**) בבנין אב כדמשמע בשמעתא וגרסא דמלישנא דמתניתין קדייק: **לו**) דזאת תורת הבהמה והעוף כדלקמן: **לז**) חדא. פי' בתרייתא דדבר הלמד בבנין אב ^{כז} כו': **לב**) בקי"ו מקי"ו ומה היקש כו' מדרבינא אי מדרבא: **לט**) לעיל בגו"ש המלמדת בגו"ש הכותרת וי"ל דלמא דפי' לעיל ניחא דהתם יליף מגו"ש בתחלת הדין אבל הכא אינו יכול לעשות ק"ו בתחלת הדין מבנין אב עצמו ותאמר דהיקש אינו מלמד על בנין אב דהא מבעיא לן לעיל ולא אפשר. לשון הר"פ: **מ**) שלא בהכשירו מהכשירו כו' ולא ילפינן דם מאימורין כיון דאיכא תרתי שלא בהכשירו מהכשירו ודם מבשר תרע מדלא: **מא**) מונח שהוא כנגד: **מב**) הכבש מיציאתו מן ההיכל מה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו אף יירדתו מן הכבש בסמוך לו מהיכן כו': **מג**) לקמן בריש קדשי קדשים שירים:

עין משפט
גר מצוה

כ א מיי' פ"ה מהלכות מעשה הקרבעות הל"י:

	שיטה מקובצת	
---------------	--------------------	---------------

ז) לכפרה טעונים יסוד: **יג**) יסוד הא מה אני מקיים אל ותיבות אי"כ מה ת"ל נמחק: **יד**) מזבח העולה ולא: **יג**) תיהוי היא משחיטת דחולין כו' לא בבנין אב יליף לה אלא מהיקש כו': **יד**) דאמרי' ר"מ כו' תיהוי היא דגמר לה: **טו**) הוה ליה מלמד דחולין ולמאן דל"ל דר"פ דאע"ג דלמד קדש לאו ראייה היא. זה מצאתי ברש"י של כת"י וכתוב תוס' (לפני) [על] זה ואני אומר דאפי' לרב פסא ראייה היא ושפיר מיפשטן בעיין דאפי' לר"פ בעי מיהת למד וחד מלמד קודש שהרי כששאלנו לעיל דבר הלמד בגו"ש מהו שיחזור וילמד בהיקש ופשיט ליה משלמים שבא ממעשר בגו"ש וחדו שלמים ומלמד על תורה הרי כאן דאפילו לרב פסא בעי למד וחד מלמד קודש דתורה למד ושלמים מלמד קדשים הם ואילו הכא לא הוי אלא למד קודש (דדו) [וז] היא מליקה ושאר כל המלמדים חולין דהא יליף מליקה משחיטת עוף דחולין ושחיטת עוף דחולין משחיטת בהמת קדשים ותדע דא"כ דלא אליבא דרב פסא מיפשט בעיין הוי ליה למימר כדלעיל הניחא לרב פסא אלא למאן דלית ליה כו': **טז**) שהרי לן כשר: **יז**) באימורין מפני מה כשר: **יח**) בבנין אב מבשר והדר מגמרי בבנין אב על: **יט**) פסולין או זרקו את דמו: **כ**) ילפנו לן באימורים שהוא שלא בהכשירו מלן בבשר שהכשירו בכך וכו' והו דילפת יוצא במקדש מיוצא דבמה שכולו יוצא הוא: **כא**) העולים שאם עלו לא ירדו כו' ראית הללו לר' יהודה משום דממעט כו' מייתי ראייה להנך דלא תימא מאי שנא הני מהני ועיקר אסמכתא אקרא שמביא הס"ד והשאר נמחק: **כב**) הוא נמחק: **כג**) ליסוד כפר כהן: **כד**) פר כהן משיח ושל פר העלם: **כה**) יסוד המזבח חתמא: **כו**) לומר אם את כו' אתי ש' נמחק: **כז**) נמי תלתא בעי' למיגרס והכי גרסי' ופיודשא אל יסוד: **כח**) מתן דם הקרנות שם כו' שיריו וא"כ יש לנו לומר שיהא שפיכת שיריים של פנימיות על מזבח הפנימי לכך אתא לומר שיהא על יסוד מזבח העולה: **כט**) בפר איתקוש לפר כהן משיח אלא ללמד בא שאפי' לן דמים של פנימי עצמו כגון דפר משיח ועדה כו' ועוד הוי למדנו שאין לו יסוד כו' הכי מפורשי' לה: **לא**) תורת יסוד מנלן דילפינן דם למזבח של עולה: **לב**) על תחלת הלבנות: **לג**) פירקין. גליון דליכא למימר לכל הדמים של מזבח העולה להטעינן

(ה) לעיל כח: ו'ש"נ;
(ו) מנחם ב. ספרי פ' ראה
(ז) ח"פ פ' אמור (ג) מנחם
(ח) ח"פ פ' ראה;
(ט) ח"פ פ' אמור ר"ה
לג. עירובין לו: תפיסה טו:
חולין פה. (י) ח"פ פ' טו:
מנחם ו'ש"נ;
דף נד. (יא) זבחים מח:
(יב) זבחים ד. (יג) זבחים
דף צח. (יד) זבחים ו'
(טו) ע"י חוס' מנחם דג'
ד"ה ידו וכו' ילמוד דג'
זה בקושיאל.

(א) תום ד"ה הקצלות
וד"ה סוף הד"א:

תוס' ד"ה הקבלות
וכו' וא"ת אמאי
אצטריך עי' נרא"ס פ'
למור ד"ה צני אהרן:

(א) בָּנִים אַתֶּם לִי
אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדּוּ
וְלֹא תִשְׁמְכוּ קִרְחָה בֵּין
עֵינֵיכֶם לְמוֹת:
[דברים י"א]

יִשְׂרָאֵל שְׁמֹעַ וּפָתַח זָקָנָם לֹא יִגְלָחוּ וּבְבֶשֶׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָה:
[ויקרא כא, ה']

לא יִדְעוּ בָּנִים סִכְלִים
הָמָּה וְלֹא נְבוֹנִים הָמָּה
חֲכָמִים הָמָּה לְהִרְעֵ
וּלְהִיטִיב לֹא יִדְעוּ:
[יִרְטִיחַ ה', כב]

אֲחֵרִיתָם כִּי דֹר
תִּהְיֶה הָמָּה בְּנִים לֹא
אֱמֹן בָּם: [דְּרִיזִים לֵב, כ]

עֹן זֶרַע מֵרַעִים בָּנִים
מִשְׁחִיתִים עֲזָבוּ אֶת יי
נֶאֱצָו אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
נִזְרוּ אַחֲרָי: [ישעיה א, ד]

יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר
לֹא יִמָּד וְלֹא יִסְפָּר וְהָיָה
בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יֹאמַר
לָהֶם לֹא עָמִי אַתֶּם
יֹאמַר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַיִּי:

וַאֲמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי
יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן
הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקָר וּמִן
הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת
קָרְבָּנֵכֶם: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים בֶּן

הָעֵלָה וְנִרְצָה לוֹ לִבְכּוֹר
עָלָיו: (ויקרא א, ד)
(ח) דָּבָר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

שְׁלֹמֹו לִי יֵבִיא אֶת
קָרְבָּנוּ לִי מִזְבֵּחַ
שְׁלֹמֹו: [וְהָיָה : כֵּן]

אֲשִׁי יְיָ אֶת הַחֶלֶב עַל
הַחֹזֶה יִבְיָאֵנִי אֶת הַחֹזֶה
לְבָנִים עֲלֵי כִנּוֹרָה לְמִנִּי

אֶזְכְּרָתָהּ הַמְּזֻבָּחַת אִשׁוֹ
רֹאשׁוֹ וְהַקְטִיר בְּ

לו.

שׁוּבָה אֶ מִי פִי־יָהּ מִהֶלֶל
 עִוָּה הֵלֵךְ עוֹלָם
 לִאֲרוֹן כֶּסֶף עוֹשֶׂה יִירָד מִי
 קֶפֶץ סַעֲפִיר יֵי
 שׁוּבָה ד' מִי גִי שֶׁסֶּם טוֹר
 שׁוֹמֵר שֶׁסֶּם סַעֲפִיר ט
 שׁוּבָה ד' מִי פִי־ג מִהֶלֶל
 מַעֲשֵׂה הַקִּרְבָּנוֹת
 הֵלֵךְ חֶסֶם סַעֲפִיר קֶפֶץ
 שׁוּבָה ה' מִי שֶׁסֶּם פִּי־ט
 הַלֵּלֶה טוֹ
 שׁוּבָה ו' מִי פִי־ט מִהֶלֶל
 בִּרְאֵת מִקְדָּשׁ הַלֵּלֶה
 אֶ

ופ"ט מהלכות מעשה
 הקרבנות הלכה טז:
 שצ"ח ח מ"י פ"ט
 מהלכות מעשה
 הקרבנות הלכה טז ופ"ח
 מהל' נזירות הלכה ד:

6 בדפוסים וקצת כתב
 נוסף בין שניכם;
7 דפוסים וכתב
הימנותא: ג] בדפוסים
 ובכתב; נוסף דכתבים;
8 דפוסים וכתב; לפי;
9 בדפוסים ונוסף לכתב;
10 בדפוסים וכתב; נוסף
 גור; [ציל' להחניף]
11 [ד] [ציל' להנא
 דמחניף] (רש"ש);
12 ציל' אפילו אפאת
 אמר לעיל דקצי ביי
 (רש"ש); **13** ציל' מוצאין
 (בא"מ, ביש); **14** ציל'
 מן הקריבו ביש אחרין
 נפק (רש"ש);

ת"ץ קרחה. דקרא
יחירא הוא. בראשם מה
ת"ץ. לאו דוקא קאמר
ליה, דהא ודאי אינערין
משום דהוי אמינא קרחא
כל דהו אלף מירדש קא
דריש ליה בראשם משמע
כל בראש חזני אינער מן

כחיו ולא יקרוו צנהים.
ע"י בין העינים. גראש
סמוך לפדחת. ואין י.ה.
דחייז על כל הראש אלא
כהנים דהוא צנהים
כחיו [מכות כ.]. שבושה
קרחה. שיש צ שער ואם
מורטו עושה קרחה

נכרים בהם, כי הורמים
דרך טובה וסרו ממנה.
אבן. לשון ויהי אמן
(אסתר ב, ז) נרדעור"ה
בלע"ז. דבר אחר אמן לשון
אמונה כתרוממו, אחר
בקריו נעשה ונשמע ונבטע
קלה בטלו הבטחתם ועשו
העגל [דברים לב, כ]. זרע

בְּרַחֲמֵי ה' נָשׂוּבָה יִשְׂרָאֵל
נִפְסָה לְמַשְׁחִיתִים יִשְׁעֶיהָ
א, ד. דָּבָר אֵל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרָה אֱלֹהִים
אֵלֶּם כִּי יִקְרֹב מִכֶּם קֶרֶן
לֵה' וְחָזֵב צְהָאוֹ עֲנִינָה
וּסְמֵן יִלְוּ [חֲגִיגָה טז: ר"ה
לג.]. וְאִין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל
מְגִיפּוֹת. הֵן עֲמָן אֵלָּא
כֵּן [מִנְחוֹת סא:].

וְנָתַתָּה וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת
אֶל הַמִּזְבֵּחַ וּמִלֶּק אֶת

תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני יי אל פני המזבח: (ויקרא י: 1) (א) ימים יחיה לוי: (ויקרא י: 15) (ב) ותקשרו אתו בני אהרן המזבחת על העולה את המזבח: (ויקרא י: 15) (ג) וישם את בני הבקר לפני יי ויהי

מסורת הש"ס

עם הוספות

(א) מעשר שני פ"ד מ"ו חוספתא דערבין פ"ד ה"ב, (ב) [ע"י חוס' שנת דף קכת. ד"ה ויחנן, (ג) גיטין נב, (ד) חוספתא דטוטה פ"ב ה"ח [נכרות כ: שנת סב עירובין מ, חגיגה ד. ר"ה ל. מנחות מג. וע"ע חוספתא דקדושין פ"א ה"ס], (ה) [לקמן דף ל:] ספרא קדושים פ"ר א, (ו) חוספתא דקדושין פ"א מכלתא פ' בל [לקמן ל:], (ז) נכרות מט: (חוספתא דנכרות פ"ב, (ח) [וע"ע חוס' ב"ב קלג: ד"ה וילן], (ט) ע"ע חוס' מגילה כ. ד"ה דכתיב.

הנהות חב"ח

(א) רש"י ד"ה תפדה וכו' קרי ביה תַּפְדָּה: (ב) תוס' ד"ה אטו וכו' כנספים דהיבא דקא יחיב:

הנהות מהר"ב

רנשבורג

אן תוס' ד"ה אטו כו' דקא יהיב דמי ליתמי אפירי וזל אין כו'. נלענ"ד למחוק מלת אין ע"פ הסוגיא דגיטין יעוש"ה ודו"ק:

ליקומי רש"י

לא יהא כח הדיוט חפור. כל הדיוט המוכר יכול לחזור בו כל זמן שלא משכו הלקוחות אבל אם משך לא יכול לחזור וכל שכן אלו שהן כהקדש דלפיו כח עשאלס כהקדש ולא להרעת כח [גיטין נב.]. וערל זכר אשר לא ימוץ וגו'. משגיגת ללול עונשין ונכרתה אבל אצוי אין עונש עליו כרת אבל עובר בעשה [בראשית יז, יד.]. האי קרא גנדול כתיב מממתיבי ליה כרת שאס לא מלו אצוי חייב למול את עצמו [שבת קלב.]. שזה מצותו ע"י אביו. מלות פדיותו של אב זה היתה על אצוי שמת ומלות בנו עליו [נכורות מט.].

תורה אור השלם

(א) ואם גאל וגאל את השָׁבִיחַ המקדִישׁ אותו וְסָפָה חֲמִשִּׁית כֶּסֶף עֹרֶךְ עֲלָיו וְקָם לוֹ: [ויקרא כז, יז]

(ב) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אֲנִי יי אלהיכם: [ויקרא יב, ג]

(ג) וַיִּמַּל אֲבִרְהָם אֶת יִצְחָק בְּנֵו בֶן שְׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים: [בראשית כא, ד]

(ד) זאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְבֵין יִשְׂרָאֵל אֶת־רִדְתִּי הַמּוֹל

לָכֶם בְּלֹץ וְכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשָׂר עֲרָלְתּוֹ [וַיִּכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִעֲמֻמָּה אֶת בְּרִיתִי הַזֶּה: [בראשית יז, ד.]. (ו) וְצוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקִיָּהוּ וְאַמְצִיָּהוּ בִּי הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְצֶה: [דברים ג, כח.]. (ז) אֶת כָּל אִשְׁר צִוָּה יי אֱלֹהִים בְּיַד מֹשֶׁה מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יי וְהִלָּלָה לְדֹרֹתֵיכֶם: [במדבר מז, כג.]. (ח) וּפֶסֶחַ הַמֹּדַר תִּפְדֶּה בְּשֶׁה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפָּתוֹ כָּל בְּבוּר בְּנֵיךְ תִּפְדֶּה וְלֹא יִרְאוּ פָנַי רִיקָם: [שמות לה, כ.]. (ט) כָּל פֶּסַח רִיקָם לָכֵל בְּשָׂר אִשְׁר יִקְרְבוּ לִי בְּאֶדְם וּבִבְהֵמָה יִהְיֶה לָקֹד אִךְ פְּדָה תִּפְדֶּה אֶת בְּבוּר הָאֶדְם וְאֶת בְּבוּר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה: [במדבר יז, טז.].

כך שאם רוצה לחזור יקבל עליו מי שפרע. אבל לאו לחומרא דכל היבא דאיכא מי שפרע להריות לא יחזור בו גובר כדתנן בשקלים ספ"ד ומתניא בפ' הזהב המקבל עליו לספק סתלות מר' סאין בסלע ועמדו שלש סאין בסלע יספק מאריבע קבל עליו לספק ג' סאין בסלע והוולו ועמדו מאריבע נותן מאריבע שיד הקדש על העליונה. ואע"ג דבהדיוט איכא מי שפרע אם יחזור בו הלווקח. וזה ראהו דבבא קמייתא דאמרי' קנה דוקא כשלא הוול אבל אם הוול חזרו בו הגובר ואינו מקבל עליו מי שפרע שיפה כח הקדש מכח הדיוט. אבל כשקנה מגובר ונתן כסף אע"פ שהוקר קנה שהתורה אמרה שיקנו ההקדש בכסף: נשים פטורות. וכי הבת פטורה מכבוד אב ואם: נשים. שהזכיר הבן והבת: תנינא. תנן במתני' מה ששנו בברייתא: לסטות. שמתוך שאין לו אומנות לחיות מלסטם את הבריות: לכם. רבים משמע והיינו ב"ד: אשר לא ימול ונכרתה. אלמא הוא מצווה: תפדה. קרי ביה תפדה דלא מחייבא לפדות את בנה דלא מפקדא בפקדונה

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

עד שימשוך. נשור: ויחזיק. צצית: משכו.
הדיוט חפץ של הקדש מיד הגובר צמנה: ולא הספיק לפדותו. כלומר לתת דמיו לגזבר:
נותן מאתים. דמי אייקר צרשות הקדש אייקר הואיל ולא נתן המעות: לא יהא כח הדיוט בו. שאם משכו מיד הדיוט ישלם כל

עד שימשוך ויחזיק^(א)
משכו במנה ולא הספיק לפדותו עד שעמד במאתים נותן מאתים מאי טעמא^(ב)
ונתן הכסף וקם לו משכו במאתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה נותן מאתים מאי טעמא^(ג)
לא יהא כח הדיוט חפור מהקדש פדאו במאתים ולא הספיק למושכו עד שעמד במנה נותן מאתים מאי טעמא^(ד)
ונתן הכסף וקם לו פדאו במנה ולא הספיק למושכו עד שעמד במאתים מה שפדה פדוי ואין נותן אלא מנה אמאי ה"נ נימא לא יהא כח הדיוט חפור מהקדש אטו הדיוט לאו במי שפרע קאי: **מתנאי'** כל מצות הבן על האב על הבן אחד אנשים ואחד נשים חייבין^(ה)
ובכל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבין ונשים פטורות וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא אחד האנשים ואחד הנשים חייבין^(ו)
ובכל מצות לא תעשה בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא אחד הנשים חייבין דחזין מכל תקיף ובל מצות הבן על האב אילמא כל מצות דמיחייב ברא למיעבד לאבא נשים פטורות והתניא^(ז)
איש אין לי אלא איש אשה מנין כשהוא אומר איש אמו ואביו תיראו הרי כאן שנים אמר רב יהודה ה"ק כל מצות הבן המוטלות על האב לעשות לבנו אנשים חייבין ונשים פטורות להא דת"ר^(ח)
האב חייב בבנו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו אומנות וי"א אף להשיאו במים רבי יהודה אומר כל שאינו מלמד את בנו אומנות מלמדו ליסמות ליסמות ס"ד אלא כאילו מלמדו ליסמות: למולו מנלן דכתיב^(ט)
וימל אברהם את יצחק בנו והיבא דלא מהליה אבוה מיחייבי בי דינא למימהליה דכתיב^(י)
המול לכם כל זכר והיבא דלא מהליה בי דינא מיחייב איהו למימהל נפשיה דכתיב^(יא)
וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה איהו מנלן דלא מיחייבא דכתיב^(יב)
כאשר צוה אותו אלהים שאותו ולא אותה אשכחן מיד לדורות מנלן תנא דבי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר צו אינו אלא זירוז מיד ולדורות זירוז דכתיב^(יג)
וצו את יהושע וחזקוהו ואמצוהו מיד ולדורות דכתיב^(יד)
מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם: לפדותו: מנלן דכתיב^(טו)
כל בכור בנך תפדה והיבא דלא מצינו מצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות את אחרים וכל שאינו מצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות אחרים ואיהו מנלן דלא מיחייבא למיפרק נפשה דכתיב תפדה תיפדה כל שאחרים מצווים לפדותו מצווה לפדות את עצמו וכל שאין אחרים מצווים לפדותו אין מצווה לפדות את עצמו ומנין שאין אחרים מצווין לפדותה דאמר קרא^(טז)
כל בכור בנך תפדה יבנך ולא בנותיך תגו רבנן^(יז)
הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו רבי יהודה אומר בנו קודמו שזה מצותו על אביו וזה מצות בנו עליו אמר רבי ירמיה הכל מודין

דכתיב^(יח)
וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה איהו מנלן דלא מיחייבא דכתיב^(יט)
כאשר צוה אותו אלהים שאותו ולא אותה אשכחן מיד לדורות מנלן תנא דבי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר צו אינו אלא זירוז מיד ולדורות זירוז דכתיב^(כ)
וצו את יהושע וחזקוהו ואמצוהו מיד ולדורות דכתיב^(כא)
מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם: לפדותו: מנלן דכתיב^(כב)
כל בכור בנך תפדה והיבא דלא מצינו מצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות את אחרים וכל שאינו מצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות אחרים ואיהו מנלן דלא מיחייבא למיפרק נפשה דכתיב תפדה תיפדה כל שאחרים מצווים לפדותו מצווה לפדות את עצמו וכל שאין אחרים מצווים לפדותו אין מצווה לפדות את עצמו ומנין שאין אחרים מצווין לפדותה דאמר קרא^(כג)
כל בכור בנך תפדה יבנך ולא בנותיך תגו רבנן^(כד)
הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו רבי יהודה אומר בנו קודמו שזה מצותו על אביו וזה מצות בנו עליו אמר רבי ירמיה הכל מודין

דמשמע צניך ולא צנותיך ויש לומר דס"ד צכור צניך אז חייב לפדות ולא נקצה אצל הנקצה תפדה ענמה להכי איצטרך להאי קרא:

עד שימשוך ויחזיק^(א)
משכו במנה ולא הספיק לפדותו עד שעמד במאתים נותן מאתים מאי טעמא^(ב)
ונתן הכסף וקם לו משכו במאתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה נותן מאתים מאי טעמא^(ג)
לא יהא כח הדיוט חפור מהקדש פדאו במאתים ולא הספיק למושכו עד שעמד במנה נותן מאתים מאי טעמא^(ד)
ונתן הכסף וקם לו פדאו במנה ולא הספיק למושכו עד שעמד במאתים מה שפדה פדוי ואין נותן אלא מנה אמאי ה"נ נימא לא יהא כח הדיוט חפור מהקדש אטו הדיוט לאו במי שפרע קאי: **מתנאי'** כל מצות הבן על האב על הבן אחד אנשים ואחד נשים חייבין^(ה)
ובכל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבין ונשים פטורות וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא אחד האנשים ואחד הנשים חייבין^(ו)
ובכל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבין ונשים פטורות והתניא^(ז)
איש אין לי אלא איש אשה מנין כשהוא אומר איש אמו ואביו תיראו הרי כאן שנים אמר רב יהודה ה"ק כל מצות הבן המוטלות על האב לעשות לבנו אנשים חייבין ונשים פטורות להא דת"ר^(ח)
האב חייב בבנו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו אומנות וי"א אף להשיאו במים רבי יהודה אומר כל שאינו מלמד את בנו אומנות מלמדו ליסמות ליסמות ס"ד אלא כאילו מלמדו ליסמות: למולו מנלן דכתיב^(ט)
וימל אברהם את יצחק בנו והיבא דלא מהליה אבוה מיחייבי בי דינא למימהליה דכתיב^(י)
המול לכם כל זכר והיבא דלא מהליה בי דינא מיחייב איהו למימהל נפשיה דכתיב^(יא)
וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה איהו מנלן דלא מיחייבא דכתיב^(יב)
כאשר צוה אותו אלהים שאותו ולא אותה אשכחן מיד לדורות מנלן תנא דבי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר צו אינו אלא זירוז מיד ולדורות זירוז דכתיב^(יג)
וצו את יהושע וחזקוהו ואמצוהו מיד ולדורות דכתיב^(יד)
מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם: לפדותו: מנלן דכתיב^(טו)
כל בכור בנך תפדה והיבא דלא מצינו מצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות את אחרים וכל שאינו מצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות אחרים ואיהו מנלן דלא מיחייבא למיפרק נפשה דכתיב תפדה תיפדה כל שאחרים מצווים לפדותו מצווה לפדות את עצמו וכל שאין אחרים מצווים לפדותו אין מצווה לפדות את עצמו ומנין שאין אחרים מצווין לפדותה דאמר קרא^(טז)
כל בכור בנך תפדה יבנך ולא בנותיך תגו רבנן^(יז)
הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו רבי יהודה אומר בנו קודמו שזה מצותו על אביו וזה מצות בנו עליו אמר רבי ירמיה הכל מודין

כך שאם רוצה לחזור יקבל עליו מי שפרע. אבל לאו לחומרא דכל היבא דאיכא מי שפרע להריות לא יחזור בו גובר כדתנן בשקלים ספ"ד ומתניא בפ' הזהב המקבל עליו לספק סתלות מר' סאין בסלע ועמדו שלש סאין בסלע יספק מאריבע קבל עליו לספק ג' סאין בסלע והוולו ועמדו מאריבע נותן מאריבע שיד הקדש על העליונה. ואע"ג דבהדיוט איכא מי שפרע אם יחזור בו הלווקח. וזה ראהו דבבא קמייתא דאמרי' קנה דוקא כשלא הוול אבל אם הוול חזרו בו הגובר ואינו מקבל עליו מי שפרע שיפה כח הקדש מכח הדיוט. אבל כשקנה מגובר ונתן כסף אע"פ שהוקר קנה שהתורה אמרה שיקנו ההקדש בכסף: נשים פטורות. וכי הבת פטורה מכבוד אב ואם: נשים. שהזכיר הבן והבת: תנינא. תנן במתני' מה ששנו בברייתא: לסטות. שמתוך שאין לו אומנות לחיות מלסטם את הבריות: לכם. רבים משמע והיינו ב"ד: אשר לא ימול ונכרתה. אלמא הוא מצווה: תפדה. קרי ביה תפדה דלא מחייבא לפדות את בנה דלא מפקדא בפקדונה

כט.

משכו במאתים ולא הספיק וכו' נותן מאתים מ"ט לא יהא כח הדיוט חפור מהקדש.
וא"ת מיפוק ליה מטעם דלמירתו לגציה כמסירתו להדיוט וכיון דמשכו צמאחים אינו יכול לחזור בו וי"ל כיון דצטעות היה כמו הכא שלא היה סבור שישתנה השער לא

הוי כמסירה להדיוט וקשה דלמנר צפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלג:.) גצי צנו של יוסף צן יועזר דלשכת מרגימתא אמרה ליה דצתהו זיל מוכרה לגזבר דהקדש ולא תשיימא את דלמירה לגציה כמסירה להדיוט ואמאי הא שומא צטעות הוא אם יאמר לתתה פחותה משויה וי"ל דצבר שאין שומחו ידועה כגון מרגימתא גומר דדעתו^(א)
אפי' תשויה יותר שהרי כמו כן מסופק שמה שזה פחות א"נ י"ל דהתם כששם אותה צפחות משוויה מתכווין לומר להקדש א"כ שייך לומר דלמירתו לגציה כמסירתו להדיוט אבל הכא לא נתכוין לוותר כלל כשמשכו צמאחים שכן היה שזה צאותה שעה ולא שייך דלמירתו לגציה כמסירה להדיוט^(ב):
אמרו הדיוט לאו במי שפרע קאי. וכיון דהדיוט אינו יכול לחזור בו צלא מי שפרע היבא דיהיב לו דמי כמו כן הקדש לא יחזור בו וקשה דלמנר פרק הניזקין (גיטין ד' נב.) דיתמי הרי הן כהקדש ולא מינקו אלא צכספס (ג) דקא יהיב דמי ליתמי אפירי וזל א' אין לוקא יכול לחזור בו אייקור יתמי יכלו^(ג)
לחזור צהם שלא יהא כח הדיוט חפור מנח הקדש ואמאי והא צהדיוט נמי איכא צמי שפרע וי"ל דלא דמי דהתם גצי יתמי מדלורייתא דינס כהדיוט וא"כ אינס קונים^(ד)
צלא משיכה אלא שייפו חכמים כחם לעשות כהקדש שיהו קונים צכסף הילכן צמקוס הפסדס של יתומים אוקימנא אדינא אע"ג דהדיוט קאי צמי שפרע כדי שלא יהיה כח הדיוט מרובה משלהן ולא יצואו לירי הפסד ע"י תקנת חכמים כי לולי התקנה היו חוזרים צהם אפי' קצלו המעות כיון שלא משך אצל הקדש דמדלורייתא הוא דמקני צכספא אצל רצנן תקנו משיכה להרוותן שלא יהא כח הדיוט חפור מנח הקדש וכיון דהדיוט אינו יכול לחזור בו אלא א"כ מקצב עליו מי שפרע נוקמיה אדייניה צכסף ולא יוכל הקדש לחזור בו כלל כיון שקיצל הכסף:

**אותו ולא אותה. וא"ת למ"ל קרא מיפוק ליה דמלות עשה שהזמן גרמא הוא שנימול צשמיני ללידתו ונשים פטורות וי"ל כיון דמיוס השמיני והלאה אין לה הפסק לאו זמן גרמא הוא וא"ת אכתי מ"ע שהזמן גרמא הוא דאין מלין אלא ציוס כדליתא צפרק הערל (יצמות דף עב.) וי"ל דליתא כמ"ד התם דמילה שלא צזמנה נוהגת צין ציוס צין צלילה^(א):
ואיהי מנא לן דלא מיחייבה למיפרק נפשה דכתיב תפדה תיפדה. ואס תאמר מיפוק ליה משוס דכתיב כל צכור צניך תפדה ואזיל**

שהוא אומר ליתן לא שייך ביה אמירתו לגבוה שהרי לא אמר שהוא נותן אלא יתן. ואיכא מ"ד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אמרי' במה שהוא תחת ידו שהוא יכול למוסרו. אבל מה שאינו תחת ידו לא הוי כלום אפי' הקדישו אינו קדוש ומ"ה אצטרך משכו דהא אפי' אין המעות בידו נתחייב בהן. מ"ה נקט פדאו במאתים לסברא דילן להודיע שנתן המעות ולסברא אחרינא להודיע שהמעות ברשותו ונתנם וה"ה אפי' לא נתנם אם הם תחת ידו דלמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. ולפירושא קמא משוס סיפא נקט ליה כשהוקר דווקא כשנתן מעות אין הגובר חוזר אבל לא נתן מעות חוזר: הכא נמי נימא. דהא לעיל אע"ג דאין קנין הקדש במשיכה אמרי' לתועלת הקדש דקנה. הכא נמי אע"ג דקנין הקדש בכסף לתועלת הקדש נימא דלא קנה משוס לא יהא כח הדיוט: אטו. כלומר וכי הדיוט רשאי לחזור בו והא אם יחזור בו יקבל עליו מי שפרע הילכן גובר לא יחזור בו וקנה הפודה שהרי תורה זכתה לו שיקנה בכסף ומהדיוט נמי קנה לה

כך שאם רוצה לחזור יקבל עליו מי שפרע. אבל לאו לחומרא דכל היבא דאיכא מי שפרע להריות לא יחזור בו גובר כדתנן בשקלים ספ"ד ומתניא בפ' הזהב המקבל עליו לספק סתלות מר' סאין בסלע ועמדו שלש סאין בסלע יספק מאריבע קבל עליו לספק ג' סאין בסלע והוולו ועמדו מאריבע נותן מאריבע שיד הקדש על העליונה. ואע"ג דבהדיוט איכא מי שפרע אם יחזור בו הלווקח. וזה ראהו דבבא קמייתא דאמרי' קנה דוקא כשלא הוול אבל אם הוול חזרו בו הגובר ואינו מקבל עליו מי שפרע שיפה כח הקדש מכח הדיוט. אבל כשקנה מגובר ונתן כסף אע"פ שהוקר קנה שהתורה אמרה שיקנו ההקדש בכסף: נשים פטורות. וכי הבת פטורה מכבוד אב ואם: נשים. שהזכיר הבן והבת: תנינא. תנן במתני' מה ששנו בברייתא: לסטות. שמתוך שאין לו אומנות לחיות מלסטם את הבריות: לכם. רבים משמע והיינו ב"ד: אשר לא ימול ונכרתה. אלמא הוא מצווה: תפדה. קרי ביה תפדה דלא מחייבא לפדות את בנה דלא מפקדא בפקדונה

עין משפט

נר מצוה

דש א מיי פ"ו מהלי ערכין ה"י:
שה ב ג ד מיי פ"י:
מהלי ע"ז הלכה ג:
שו ה מיי פ"ו מהלי ממריס ה"ו סמג

עשין קמו טוש"ע י"ד סי' רמ סעי' יז:
שו ו מיי פ"א ופ"ג מהלי מילה ה"א סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רס:
שה ז מיי פ"א מהלי נכורים ה"א סמג

עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעי' א:
שט ח מיי פ"א מהלי מ"ח ה"א סמג עשין יב טוש"ע י"ד סי' רמה סעי' א:

שי ט י מיי פ"א מהלי מילה ה"א צ סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רסא:

שיא ב טוש"ע שס צה"ה:

שיב ד מיי פ"א מהלי נכורים ה"ב סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעי' טו:

שיג מ מיי שס טוש"ע שס סעי' ב:

שיד נ מיי שס ה"א טוש"ע שס סעי' א:

שיו ס מיי שס ה"ג טוש"ע שס סעי' טו:

הנהות וציונים

[א] צ"ל **אמפרק נפשיה** (כ"ה בכת"י ובדפוסים ובראשונים): [ב] צ"ל דכתיב **תפדה** תפדה (מהרש"ל, ומגיה דפוס"י ודרכיכת פדה" תפדה, וכ"ה גי' רש"י ע"י ציון הבא) ובדפוס"ס **שנא' תפדה קרי בהו תפדה** וכ"ה בילקוט"ש ובראשונים: [ג] צ"ל **תפדה** תפדה (דפוס"י) ועיין מהרש"ל ומהרש"א ובהג"ר שמחה מרעסר. ובדפוס"ס ליתא חיתת כ"ו: [ד] **איהי** מיתר (רש"ל, וכ"ה בדפוס"ס) [ה] צ"ל **תיפדה** (רש"ל): [ו] יש להוסיף **אתה** (באה"מ): [ז] צ"ל **יבולין** (בי"ש): [ח] יש להוסיף **מזה** (הג"ר שמחה מדעסר):

תוס' ר"י הזקן

מרגינתא ואמטייה לגובר דהקדש ואמרה ליה דביתתו לא תשיימה את דאמירה לגבוה כמסירה להריות: עד שימשוך. במטלטלין ויחזיק בקרקע. משכו. חפץ של הקדש שהגובר מכרה: לפדותו. ליתן המעות: ונתן הכסף. גבי הקדש כתיב שאין אדם קונה מן ההקדש אלא בכסף: משכו במאתים. איכא מאן דמפרש שלא דבר כלום אלא ששאל לגובר בכמה כסף תתן לי זה החפץ ואמר לו הגובר במאתים ועמד ומשכו. אבל אם אמר לו מאתים תתן לך אינו יכול לחזור בו אע"פ שלא משך דאמירתו לגבוה כמסירתו להריות. והעיקר דלא אמרי' אמירתו לגבוה וכו' אלא במה שהוא נותן לגבוה כגון שור זה עולה כדאמרי' כיצד אמירתו לגבוה וכו' אבל מה

שהוא אומר ליתן לא שייך ביה אמירתו לגבוה שהרי לא אמר שהוא נותן אלא יתן. ואיכא מ"ד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אמרי' במה שהוא תחת ידו שהוא יכול למוסרו. אבל מה שאינו תחת ידו לא הוי כלום אפי' הקדישו אינו קדוש ומ"ה אצטרך משכו דהא אפי' אין המעות בידו נתחייב בהן. מ"ה נקט פדאו במאתים לסברא דילן להודיע שנתן המעות ולסברא אחרינא להודיע שהמעות ברשותו ונתנם וה"ה אפי' לא נתנם אם הם תחת ידו דלמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. ולפירושא קמא משוס סיפא נקט ליה כשהוקר דווקא כשנתן מעות אין הגובר חוזר אבל לא נתן מעות חוזר: הכא נמי נימא. דהא לעיל אע"ג דאין קנין הקדש במשיכה אמרי' לתועלת הקדש דקנה. הכא נמי אע"ג דקנין הקדש בכסף לתועלת הקדש נימא דלא קנה משוס לא יהא כח הדיוט: אטו. כלומר וכי הדיוט רשאי לחזור בו והא אם יחזור בו יקבל עליו מי שפרע הילכן גובר לא יחזור בו וקנה הפודה שהרי תורה זכתה לו שיקנה בכסף ומהדיוט נמי קנה לה

מבואר דלאו שאני טוב בכל נדחה אפי' בקום ועשה מחילה הי"ש עשה שאינה שוב בכל שדוהת חסני כ"ה אפי' בקום ועשה ומחילה עשה דציצית שאינה שוב בגשמי, פשוטא שדוהת לסי' בקום ועשה ולא מוכח הוכחת ה"י כלל.

הן אחת דלמ"ש הרמב"ן (פ' יתרו) לזוה עשה דומה ל"מ, תמוז דעשה חסור חל"ת מחילה אסור דאף דלאו שאין ש"ב דדחה חסני כ"ה עשה שאינה שוב בכל לא נדחת אמתס בהכחלת (דף ח"ד) ציצית חסור קלס פורש"י שאינה אלא עשה וכן ברמב"ם (פכ"ד מהל' אשוח ה"ד) וחייבי עשה אשוחין קל וכן שם (הלכה ה') ובסי' מהל' גדרים (ה"ח) הוכח מחסני לאוין ואצ"ל תחייבי עשה, וכן מבואר בתוס' ויבמות (דף ע"ו ד"ה שכן) ורש"י שם (ד"ה לא סיל) ועי' בראש בטרות (פ"ה ס"ח) ותוס' (ספחים דף י"ט ד"ה אח) וכן בגמרא (ויבמות ז') לאו עשה דומה ל"ת החסור מינה ויבמות (דף פ"ה) השתא על ל"ת חסרת על עשה חסני, מבואר מכ"י שלא כדברי הרמב"ן אלא עשה קל חל"ת, ומחילה אס' דומה לאו שאין ש"ב כ"ש דדחה עשה שאש"ב, אמתס כיוצא (פ"ה ש"ב) כתב הרמ"א בשם מהר"ל דאם כהן ערוס ומת בבית דר"ר לילך לטון מבואר דגם בטומאת כהנים אין כ"ה דומה ל"ת אש"ב שאש"ב וכמו שהעיר בזה בשו"ת חו"י, ואני צדדתי צדדושי שם ד"ל דגם הכהנים לא כתבו כן רק גבי כ"ה ונויר, דזה לאו שאינה שוב אפי' ככהנים וגרע ויותר, כח"ש הכהנים ויבמות (דף ה' ד"ה ואכתי) לחלק בין הלאוין שאין שום בכל כ"ה, אבל בכך הדיוט בל' לא קשה אף הותר לו לטמאות איש, ד"ל דעשה דקבוצת חסני דומה לאו דטומאת כהן שאין אחר לקבוצת דבה אפילו עשה דקבוצת קרובים דחי ב' לאו דטומאת רק כ"ה ונויר לא סייד סברא זאת, כיון דאין תטמאין לקרובים גבי.

עור יש לדון בזה דעשה דציצית אש"ב דאין נובט בגשמי תמוז עשה חסני ח"ה חסני עשה השבוב בכל דאף שביבמות (דף ה') קורא לאו דקקסה לאו שאינה שוב בכל, חסני שאינה טובט בגשמי שם שאני דשאר הלאוין נובטים בגשמי אבל ח"ש שבו"ש שבו"ש אין נובטים בגשמי י"ל דכזה עשה השבוב בכל ורואה לזה ח"ש הרמב"ם (פ"ח מה' תמורה) הטעם שלוקים על התמורה אש"ב דכזה לאו היתקל לעשה, משום דהלאו שוב בכל והעשה אינו שוב בכל שאינו טובט בשותפים שאם חסירו לוקין ואין תמורתם מתקנת ולא אחי עשה שאינה שוב בכל דדומה לאו השבוב ככל וקשה ל"פ אף אומר בתמורה (ד'') מכות (ט"ו) פסחים (פ"ד) דמורה הוה לאו היתקל לעשה ואין לוקין עליו וקשה הא העשה אין נובט בגשמי כיון שהוא עשה שה"ג דשריפת קדשים אין טובט כליל כח"ש ביבמות (דף ע"ב פ"ג) ולא אחי עשה שאינה ש"ב דדומה לאו הש"ב ופ"כ דמזר זה שהוא עשה שה"ג לא חקרי אינו שוב בכל כיון שכל ח"ש ש"ג גשמי פטורות אמתס בתוס' קדושין (דף ל"ו) שדקקו דיוחי גשמי מותרים לשריף קדשים כיו"ט לדעת רב אשי שנת (כ"ב) פסחים (פ"ג) שאומר לזוה אין שורפין קדשים כיו"ט חסור דיו"ט עשה ול"ת ואין עשה דשריפת קדשים דומה אומה ונכשים שאין כיו"ט רק ל"ת ליתו עשה דשריפת קדשים וידחה בכיו"ט לאו דיו"ט מבואר דש"ל דעשה דשריפת קדשים טובט בגשמי וכבר עמד בזה הסי'.

והנראה בזה כי הא דח"ש שה"ג גשמי פטורים וליף לה בקדושין (דף ל"ב) מהקדושא דתסילין ותסילין אמתס

לית

יבמות (פ' ז') אחר שהביא דברי ר"י כתב אצל ק' מדמכריבין להקטוף משמע דעיוסף עיקר מצינו ומשמע מוכיחין כ"ג דציצית ח"ג הוא וכן י"ל דברי הכהנים שקושייתם דין הכרעה מבואר שעיור מצוה בעיוסף עמו'.

אבל תשוב לי טובה לח"ש לעיל (ס"ח) להשוות דברי ר"י דגם בתוס' ויבמות ס"ל דאין אסור ללבוש בגד בלא ציצית רק צונו כשצ"כש בגד עשה ציצית ומכ"ה כשלוש בגד ואינו עושה העשה המוטל עליו זה גורם להשכח' הלבושה כמובר על עשה בידים (כח"ש שם כאר"ך) ועי' הוכחה ה"י להזהר דאין החיוב חל ע"ד אחר הלבושה א"כ בליז לא ידעתי מקום לקושייתם דהא כבר נבארתי (כס"ק א') דאין תורה נמשך אחר דברי החכמים וכל שאין ראוי מדרבנן טוב אינו ראוי מדאורי' א"כ י"ל דחכמים גזרו שלא להטיל ציצית בסדין ט"ל פסחים ומחילה א"ל להטיל בו ציצית גם חייגה דא' דלא חסור חכל אחר יורדן וכו' כאל' להטיל ציצית חסר שאין לו ציצית או חסר שהוא שבת שכתב ר"י שגמדרתי דמותר לו ללבוש אס' הבגד ואינו עושה אסור כלל וזוה יש להוכיח היסוד ח"ש למעלה אלא שדברי ר"י שביבמות עס דברי ר"י שגמדרתי אינם אחדים אך ח"ה פכ"ס קושא של ה"ש ל"ק"ה דהא הטעם מה שהשכח' חס"ב כמעשה הוא חסור דע"י שאומרים לו פשוט את הבגד ואינו פשוט חסנינין ל' כעושה מעשה אבל חכמים חקטו שסדין פטור מן הציצית ומחילה בשעת לבושה עדיון אין עושה מעשה דאכתי לא מחייב ואחר שלבוש בו הא אין אומרים לו פשוט ומחילה כיון שאינו מחייב לפשוט לא חסור הש"י כמעשה כלל וכן יש להשיב על ראיות הרי' נגד ה"ש טרוע שסובר שאסור ללבוש בגד ד"כ בלא ציצית דא"כ אף שרי במחמת כדמחלות דרבנן הא הולך בבגד ד"כ בלא ציצית [וגרסא פרושו דאף סמדין ציצית הוה שוא"ת ושוא"ת נדחה חסני כ"ה ח"ה הא ע"י שזכר בבגד בלא ציצית אף ל"י סנרתם ביבמות דחייב ציצית הוא רק לאחר לבושה מ"ה הש"י חסור מעשה] ולפ"י ל"ק"ה דהא חכמים חקטו דמאס כ"ה א"ל לפשוט ומחילה אין הש"י כמעשה גדולה מזה חסני בכמה דוכתין שאף שעי' גיורתם נמשך קום ועשה כל שעיור גיורתם ה"י על שוא"ת היו כח לגזור כח"ש כ"ה שחקנו חכמים שלא לקבל עדות החדש, אלא מן המכריבין ומתוך כך רש"זים עדים אחרים לחלל שנת כי נעשה כאילו אין כאן עדים אחרים מדאורייתא, וכן בכמה דוכתא וא"ל דא"כ גם במחמת כלאים בבגדו אפי' בשוק, נאמר ג"כ דע"י כ"ה לא יחייבונו לפשוט ומחילה לא יוחשב שהיה כמעשה, ו"ל דלמ"ש למעלה נביאוב דעת הרמב"ם) החילוק מבואר דכשלאח כמאס כלאים בבגדו חללת הלבושה הוה באיסור, מחילה אף שעשה יסבה בהיתר דלא יצריכונו לפשוט מ"ה נמשך שהיה כמעשה כמו בכנסם לכ"ה כצננה כ"ל אבל כמעשה דרבינא שנספק אח"כ מחילה תחלת הלבושה הוה בהיתר וגם עתה אין עושה איסור דחכמים אין מצריכין אותו לפשוט, וכן לסנרת הכהנים ויבמות דאין החיוב חל עד אחר עיטוף, ו"ל דאף אם לכך הטלית מתחתה בספל ואח"כ נודע לו אין לפשוט אפי' בחול חסור דכזה שוא"ת, ונראה חסני כ"ה.

אולם בליז לא הכניח ראיות הרי' כלל, דהא לפי הגירסא שכתבו הכהנים בברכות (דף כ') וכי תימא נגמר מיני' מה למיר שכן ישנו בשאלה ומה לטומאה שכן לאו שאינה שוב בכל

תחל עליו ח"ע לטטיל בו תכלת ומחילת לרש"י ורמב"ן ור"ף ורמב"ם ושם התקדשין סדן ציצית של פשתים (כ"ל ס"ט) ל"ן קושי' הקושי' ואף להאזכרים אס כבוד כהר"ה שגנוניה לא הי' רק על תכלת ואך כיון שאינו ראוי' לתכלת אינה ראוייה גם ללבוש וא"כ גזירתם לא היה דק על לבן וזה שוא"מ ואף שגבר מזה דכל שאין ראוי לתכלת אינו ראוי גם ללבוש זה דבר הנגדר מחילת אבל כל שיש לו ציור מ"ש - והנה כהנ"ל הקשה הא יכול להסקירן כה"ש בשבת (דף ק"ח) הואיל ויכידו להסקירן, מובאר דמותר להסקיר בשבת ולא כהנ"ל ראיתו דהא ר"א יליף לכל המצות שדמי שבת בין אם כיון מבשיריבס' ויליף לה תקרא ופז"ל דמורה צניזט לטעם ופשה מוחה לסתחו בשבת שהוא חייב, אחר שמדון התורה יכול הוא להסקירן ומ"מ י"ל שמדרכנן אסור להסקיר בשבת וכמ"ל בפספ"ת (ס"ח חכ' יולנצ) בשם הריטוב"ל וספר"ח שאסור להסקיר בשבת ומ"מ גם אחר שגזרו שלא להסקיר בשבת אם עשה ציצית לטליתו חייב כיון שמדאורייתא "יכול הוא להסקיר וגם למ"ל (בסק"ל) דדיני התורה נמשכים אחר תזנת חכמים, וא"כ י"ל כיון שגזרו חכמים שלא להסקיר בשבת, הוה כולאו אינו ראוי להסקיר מהי"מ מ"מ הא לדעת הרי" דכאן לו ציצית מצוי, יכול ללבוש הכנר, ורק לר"א הא שידחה שבת ומחילת ה' עובר בשבת כיון שיכול לעשות ציצית גם בשבת, אבל כיון שמדאורייתא יכול להסקירן מחילת אסור לעשות ציצית בשבת, כיון ש"ל תקנה בהסקיר להפקיע א"ש מן המצוה, מחילת יכול ללבוש את הכנר אף אם לא הסקירו, כיון שא"ל לעשות בו ציצית שאין שייקש דוחה שבת, ומחילתו גם כשגזרו חכמים שלא להסקיר בשבת, מותר ללבוש את הכנר בלא ציצית גם לר"א וכל"ל כיון שש"ל כל המצות שדוחים שבת וליף לכו' ר"א תקרא, מחילת שציר אומר דנציצית מורה דא"ל למילף להם תקרא שידחו את השבת, כיון שמדני' התורה יש להם תקנה בהשקד, וכן מובאר מדברי הרמב"ן במדשו' שהקשה כיטול חזן משעם השקרה הוא איך רשאי לכו"ל בשבת מובאר שאסור להסקיר בשבת.

עור כתב המג"א, דהא יש לו עשה שיתן את הכנר בלתי אחר בתצורה ויחזור וישאלנו ממנו. וחזן ממ"ש הוא ע"י י"ל דהא זה היה הערמה הנוכרת וגזרי' דדרכנן שרי כה"ש בשבת (דף ק"ט) ולזה סמכין על עשה זו כטבילות כלים שהם דרכנן לרוב השיסוקים אבל למחוך על הערמה זו ללבוש כנר בלא ציצית שהוא איסור דאורייתא אין להקיר (וכנר תכנו השוסקים ובראש השב"ס שאין להקיר לתכור בהסתות שיחבולו חזן כפסח, דהוה איסור דא"ל ואין מושיל בו הערמה) אולם קושיית המג"א ק"ל לפי ששמו שאסור דכצנת מותר ללבוש כנר ד"כ בלא ציצית כצנת הרי"ק רמב"ן אסור וזכור שסיר מצי הערמה זו, וזכור נחמ"ה שיש להקשות על תורו' המג"א שכתב דכצנת אסור ליתן תמנה דהוה כעין מקח וממכר, ועדיין נשאר קושי' זו עתה כ"ש דכחול אסור ללבוש הכנר אמאי לא יעשה עצה זו. ולפ"ז י"ל דכחול שיש איסור מלואו' אם לא יעשה ציצית כהנ"ל, הערמה כו' אסורה אף לפ"י מצי רש"י מייחזי (שם) ממנה כצנת הואיל ויכידו להסקירן, ולא אחר הואיל ויכידו לתתו בתמנה ויחזור וישאלנו ממנו וקשה הא לדעת ר"א, אם נאחר דציצית דוחה שבת, מחילת גם בשבת יש איסור תורה אם אינו עושה ציצית כנגדו ואין ויכל לומר כהנ"ל

לח"ת ולפ"ז י"ל שזה דוקא בכל המצות שבתורה אבל כה"ש כהנאות בני קדשים א"ל לח"ת מהקישא דתפילין ותפילין מחית דקיי"ל בנח"י (דף ח"ט) בדקדשים אין למדין למד מלמד היינו שדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש ובאר למד אולנין שאם הלמד הוא מדני' קדשים א"ל ללמדו בהיקש מדבר ש נלמד בהיקש ולפ"ז א"ל לח"ת מ"ש דבני קדשים שיהיו נשים פטורות כהם מהק"ש דתפילין כיון שהתפילין עצמם לא ידעוין רק בהיקש מח"ת.

ובזה מיושב קושיא הש"ס בקדושין (דף ל"ו) ע"מ דיליף שם דמשיית ותנוסות וכלי אין נוספות בנשים משום דכתיב בני ישראל והקשו ל"ל בני ישראל הא כל בני ח"ע שהיו"נ כינהו כיון שאין נוספים כל"ל כה"ש במנינה (דף כ"א) ומחילת פטורים כמו תכל ח"ע שהיו' ולפמ"ל לק"ח דכיון דכל בני דתמי צמחיתין פטורות קדשים ויכנהו א"ל למפער נשים ממ"ש שהיו"נ דידרו מזה היקשא דתפילין ככל' ונריך מיושט דבני ישראל, ולפ"ז מחילת כה"ש של קדשים כל היבד דלא מטע רחמנא בהדוא כמו דמיפט משיבות דעוניה' מבני ישראל, מחילת נשים חייבים אפי"ן דהוה ח"ע שהיו"נ, ולזה גם בשריפת קדשים אפי"ן דהוה ח"ע שהיו"נ מ"מ נשים חייבים, כיון דאוכא למילף לה מהקישא דתפילין וכך לא כהנ"ל כה"ש רחמנא מפוטא בהדוא. וזה עשמו על הקוספת שכתבו דנשים חייבות במצות עשה דשריפת קדשים ומחילת פרה הראויה שהבאחי ממ"ש דטת"ר הוה לאו הגל"ע וקשייתו דהא הללו כולל יותר דנוהג אף בנשים ולפמ"ל גם הפעה דשריפת נוקר נוגה בנשים והוה נ"כ עשה הפעה בכל. אף פה עיון הרא"י הנוכרת עומדת על תליה דהא כן אומר ש"ל לא תיטירו ממנו עד בוקר והנוטר מחמו עד ביקר בלא תשורפו בא הכבאי ליתן עשה אחר ל"ת לומר שאין לוקין עליו דברי ר' יהודה מחילת בעל המאמר דש"ל הא ר' יהודה ולדידא דה"ה דשריפת קדשים נוגה בנשים אפי"ן דהוה ח"ע שהיו"נ משום דא"ל למילף לה מהקישא דתפילין דאין למדין למד מלמד בקדשים ו"ל דוה דוקא לתאן דיליף דמ"ש שהיו"נ נשים פטורות מהתפילין מחילת ולי"ה בין קדשים לחולין וזה דוקא אם לילה ושבת לאו זמן תפילין אבל לר' יהודה דסובר בפירושין (דף צ"ו ע"ב) דלילה ושבת זמן תפילין ולדידא' הוה תפילין ח"ע שלא היו' נוגה גם בנשים כה"ס (בפירושין שם) ומחילת לדידא' מה שנוספות פטורות מח"ע שהיו"נ הוה משום דהוה מנהגא שהקדש ג' כחויבים הכאזי כאחר וא"מ כה"ס בקדושין (שם) אליבא דר"י ומחילת אין שיש חילוק בין חילין לקדשים וכמו כן בקדשים פטורות מח"ע שהיו"נ משעם זה נפצחו אפי"ן בלא משועט דבני ישראל ומחילת לדידא' פטורות משריפת נוקר נ"כ ורד"ק הני' לזכותא דאין אומר ר' יהודה דטע"ר הוה לאו הניקח לעשה הא הללו כולל יותר מהעשה וזה כדברי ר"א קריא עשה שאינה שוה בכל רק אם הפעה מאוה משאר העשין כדבר זה כמו עשה דתאורה שחשונה משאר העשין שאינו נוגה כשתש"ל אבל עשה שהיו"נ שאינו נוגה בנשים לא מקרי עשה שאינו שוה בכל כיון שכל עשה שהיו"נ אין נוגה בנשים ומחילת עשה דציצית מקרי עשה שהיו"נ. עוד יש לתרץ קשיית הרי"י שביבחות לדעת הפוסקים דלא הפקיעו הדיון רק מציעת תכלת לא מציעת של לבן. ומחילת כיון שהתכלת אינו משכב את הלבוש הלא מקיים מצות י"ק י"ב ש ומי"ת ללבוש הכנר גם לדעת הרי"ש טריוס רק

האיסור טביחה בגניבה ע"י כולל, דמבואר בקידושין (דף ע"ז ע"ב) דבכל על חמור אין איסור חל על איסור כולל וע"י חולין (דף ק"א ע"א), וע"י חוס' יבמות (דף ל"ג ע"ב) ד"ה אר"י דאי הצערה ללא יונאת לא חל איסור שבת בהצעה על איסור זרות דהוי קל על חמור דשבת הותרה במקדש, רק אם חייב מיתה חל כולל דהוי חמור על קל משא"כ אם הצערה ללא יונא ע"ש, וה"ל בטבח ע"י שליח אף אי יש שליח לד"ע מ"מ כיון דאינו חייב מיתה ע"י שליח שוב לא חל האיסור טביחה בשבת על האיסור טביחה בגניבה דאחאע"א, ולא שייך קלב"מ מחמת טביחה בשבת וא"ש הא דמשני בטובח ע"י אחר אף אי ישלד"ע, ע"כ הביא רש"י ז"ל ממסכת קידושין דאין שליח לד"ע ומיושב קושי' הגאון רע"א ז"ל על ד' רש"י וזה נכון ודו"ק.

ונשאר לי עוד הרבה הערות צענינים אלו אך איני רואה להאריך יותר ופה תהא שביטת קולמס, והניי בזה מחותנו ידידו הדורש בשלומנו וש"ת בזה"ר ובלו"ת.

הק' בן ציון הכהן

שתי ע"ש ונתיבות (סי' ל"ד סק"ה) וע"י שו"ת בית יצחק או"ח (סי' ז"ט אות ו'), וא"כ איסור הטביחה להגב אף בחול קודם השבת, וא"כ לכאורה היאך שייך קלב"מ בטבח בשבת היאך חל איסור שבת על האיסור גניבה בהטביחה דה"ל איסור עליו קודם השבת, אך שבת הו"ל איסור כולל על איסור טביחה בגניבה דכולל כל מלאכה שבת וגם במלאכה שחיטה בשחט בהמת עצמו וחל כולל על טביחה בגניבה, דכיון דשבת הוי במיתה הו"ל חמור על קל על איסור גניבה. והנה מבואר בנתיבות המשפט (סי' שמ"ח סק"ד) דלענין מיתה ב"ד ודאי אין חייבין בשבת ע"י שליח שוגג דלא אישחמיט תנא לומר דחייבים על דיבורו להשליח לחלל שבת מיתה ב"ד, עכ"ל, ויהיינו אף לשמאי הזקן דס"ל יש שליח לד"ע בקידושין (דף מ"ג). וא"כ א"ש ח' הגמ' בטובח ע"י אחר אף אי נימא יש שליח לד"ע דשחט ע"י שליח דאינו חייב מיתה ע"י אף דישלד"ע, שוב לא חל כלל האיסור שחיטה בשבת על איסור טביחה בגניבה דאין איסור חל על איסור, דכיון דהטביחה הוא ע"י שליח ואין בו חיוב מיתה למשלח שוב ליכא למימר דאיסור טביחה בשבת חל על

סימן ב

בדברי מעין החכמה דבקדשים לכ"ע נשים חייבות במ"ע שהזמ"ג, ליישב קושי' מהרי"ט על התום' קידושין (דף כ"ט) לענין מילה מ"ע שהזמ"ג, בדברי הרמב"ם שכתב הטעם דבגוהר אין לוקין דהוי להנל"ע וקשה ממכות (דף ד'), בענין לאו הבא מכל"ע שזהמ"ג אי נשים פטורות.

להאי כלל דמ"ע שהזמ"ג נשים פטורות מדהוקשה כל התורה לתפילין ותפילין הוקש לת"מ, וא"כ הו"ל למד בהיקש דאינו חוזר ומלמד בהיקש בקדשים כמבואר בש"ס ונחיס (דף מ"ט ע"ב) שזעזות (דף י' ע"א) ותמורה (דף כ"א ע"ב), א"כ בקדשים נשים חייבות במ"ע שהזמ"ג, ומירצו בזה קושי' התום' קידושין (דף ל"ו ע"א) ד"ה הקבלות ומנחות (דף ז"ג ע"ב) ד"ה ידו וכו' דל"ל קרא למעט נשים מסמיכה ח"פ"ל דהוי עשה שהזמ"ג דאינו אלא ביום, ולהנ"ל מיושב דסמיכה הוי עשה של קדשים והו"א דנשים חייבות ואינטריך קרא למיעוטא עכ"ד וכ"כ בשו"ת זכרון יצחק (סי' ס"ו), ונע"י שו"ת צבי תפארת (סי' ס"ה) שו"ת בית ישראל (סי' ד') ד"ה ועפ"י כו' שו"ת חזון נחום (סי' מ"ח) שו"ת מנחת אלעזר ח"ב (סי' מ"ו) שו"ת נחלת יוסף (סי' י' אות ו') וזרע אברהם ח"ב (סי' נ"ח אות ט"ו). וא"כ לפי"מ דאיתא צוה"ק (פרשת לך) דמילה הוי כקרבן וע"י דרמ"א יו"ד (סי' רס"ה סעיף י"א) שו"ת נוב"ץ מה"ק יו"ד (סי' פ"ו) ושו"ת חת"ס או"ח (סי' קנ"ח קנ"ט) דצדרי הרבינו פרץ דסנדק הוי כמקטיר קטורת, וא"כ מלות מילה הוי כעשה של קדשים דנשים חייבות אף דהוי זמן גרמא ושפיר נריך אותו למעט נשים עכח"ד כ"ת בחוס' מראה מקומות, דצדרי נכונים מאד בזה ומלאחי

בעוה"ת, ג' לסדר יתרו תשנ"ח פה מואמי

שלום וכמ"ס לאהובי ש"ב נכד גיסי האברך
במשמעו ומדרשו מו"מ בתורה ויראת שמים חריף
ובקי טובא משנתו זך ונקי וכו' מו"ה ישראל
אהרן ווייס נ"י

אחדשה"ט בזה"ר ועזה — יקרת מכתבו דד"ת הגיעני ומאד נהניתי מדבריו הנכונים הנאמרים בטוב טעם ודעת, אך מאפס הפנאי לא הי' בידי להשיבו אז, וכעת עינתי קלת בהענין ואכתוב לו בזה איזה דברים, וזה החלי צעוה"ת.

א) ברי"ש דצדרי הביא קושי' התום' קידושין (דף כ"ט ע"א) ד"ה אותי וכו', דלמה לי קרא דאותו ולא אותה צמילה דנשים פטורות ח"פ"ל דהוי מלות עשה שהזמ"ג, כיון דאינו נוהג אלא ביום ע"י שבת (דף קל"ב ע"א) ויבמות (דף ע"ב ע"ב) וטוש"ע יו"ד (סי' רס"ב), וכן הקשו התום' מגילה (דף כ' ע"א) ויבמות (דף ע"ב ע"ב), ומי' כ"ת לפי"מ שכתב צמיעין החכמה עה"מ (דף קמ"ז ע"ב) וארצות החיים (סי' י"ג אות ג') דבקדשים נשים חייבות במ"ע שהזמ"ג, דבקידושין (דף ל"ד ע"א) ילפי' לה

בספר נחלת יעקב יהושע (פרשת וירא) שמי' כן שם קושי' התוס' וכ"ת כוון לדבריו, [וכן כוון לד' הג"ל בספר עולת נדבה (דף קל"ז ע"ב)], ועי' ברבינו בחי' דמזות מילה הוא כעין קרבן ובשפת אמת ליקוטים וזרית מילה.

^{הערה החכמה} ובוזה נע"ד ליישב קושי' הפני יהושע קידושין (דף כ"ט ע"א) על דברי התוס' שם שחירו דלתי' כמ"ד מילה שלא בזמנו נוהגת אף בלילה ול"ה מילה מ"ע שהזמ"ג, והקשה המהרי"ט ופנ"י שם דלתי' קשה לאידך מ"ד ביצמות (דף ע"ב) דמילה שלא בזמנו ג"כ אינו נוהג אלא ביום וכ"פ בטוש"ע יו"ד (סי' רס"ב), א"כ ל"ל קרא דאוחו דנשים פטורות ממילה הא הוי מ"ע שהזמ"ג ע"ש, ושו"ת בית יעקב (סי' ק"ד) וחוט המשולש (פ' תלוה), וגרסא ליישב דלכאורה יש ליישב קושי' התוס' לפי"ד המעין החכמה וארצות החיים דמ"ע שהזמ"ג שנקדשים נשים חייבות, ולפי"ד הוזה"ק דמזות מילה הוי כקרבן וממילא הוי כעשה דקדשים ונשים חייבות אף דהוי עשה שהזמ"ג ושפיר צריך קרא דאוחו ולא אותה לפטור נשים, אך דברי המעי"ה הג"ל הוא לדידן דקיי"ל כר' יוסי ור"ש דתפילין הוי מ"ע שהזמ"ג וילפי' מתפילין לכל התורה דמ"ע שהזמ"ג נשים פטורות, דכה"ת הוקש לתפילין ותפילין לת"ת כמבואר בקידושין (דף ל"ד ע"א), וממילא בקדשים דאין למדין למד מן הלמד נשים חייבות במ"ע שהזמ"ג, אבל לר' יהודה ור"מ דלילה ושבת זמן תפילין וילפי' לדידהו הא דמ"ע שהזמ"ג נשים פטורות משום דהוי מנה שמחה והקהל שלשה כתובים הבכ"א, שוב לדידהו גם במ"ע שהזמ"ג של קדשים נשים פטורות ע"ש בקידושין (דף ל"ה ע"א), וכ"כ בשו"ת זכרון יצחק (סי' ס"ז) דלר"י ור"מ גם במ"ע שהזמ"ג של קדשים נשים פטורות, ועי' בארצות החיים (סי' י"ג אות ג') ושו"ת נחלת יוסף אור"ח (סי' י"ז אות ב'), וא"כ שפיר הקשו התוס' דל"ל אוחו ולא אותה תיפ"ל דהוי מ"ע שהזמ"ג, וקשה לר"י ור"מ דתפילין ל"ה מ"ע שהזמ"ג, וילפי' מ"ע שהזמ"ג דנשים פטורות דהוי מנה שמחה והקהל ש"כ הבכ"א ואף במ"ע של קדשים נשים פטורות, וע"ז שפיר תי' התוס' דס"ל כראש"ש דמילה שלא בזמנו נוהג אף בלילה ול"ה מילה מ"ע שהזמ"ג וצריך קרא דאוחו למעט נשים, ואי דלתי' קשה לרבנן דסבירא להו דמילה שלא בזמנו ג"כ אינו נוהג אלא ביום וכן קיי"ל א"כ ל"ל אוחו למעט נשים הא הו"ל מ"ע שהזמ"ג, הא לדידן דקיי"ל כר"י ור"ש דתפילין אינו נוהג בשבת ובלילה וילפינן מ"ע שהזמ"ג דנשים פטורות מדהוקשה כל התורה לתפילין ותפילין הוקש לת"ת, שוב בקדשים דאין למדין למד מן הלמד נשים חייבות במ"ע שהזמ"ג, ושפיר צריך קרא במילה למעט נשים דלפי"ד הוזה"ק דמילה הוי כקרבן שוב הוי כעשה של קדשים והו"א דנשים חייבות וילפי' מאוחו ולא אותה דנשים פטורות, וזה נכון ודו"ק.

ז) ועפ"י הג"ל יש ליישב דברי הרמב"ם התמוהים, דפסק בהל' פסהמ"ק (פרק ח"י ה"ט) ובהלכות קרבן פסח (פ"י הל' י"א) דהמותיר מבשר הקדשים לאחר זמן אכילתו אינו לוקה משום דהוי לאו הניתק לעשה, וקשה הא הרמב"ם ז"ל פסק (פ"א מהל' חמץ ומצה ה"ג) ובהלכות שבעות (פרק ד' ה"ב) דלאו שאין בו מעשה אין לוקין, וא"כ בלא"ה אין לוקין בנותר דהוי לשאב"מ ול"ל הטעם דלאו הניתק לעשה, כדאיתא בש"ס מכות (דף ד' ע"ב) ותמורה (דף ד' ע"ב) לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו עד בוקר באש ישרף בא הכתוב ליתן עשה אחר ל"ת לומר שאין לוקין דברי ר"י וכו' מכלל דר"י סבר לשאב"מ לוקין ע"ש, וכיון דהרמב"ם פסק לשאב"מ אין לוקין ל"ל הטעם דלאו הניתק לעשה, ועי' בכ"מ ולח"מ ומל"מ שם, והגרסא ליישב דהנה בגו"ר להפרמ"ג (כלל כ"ג) הקשה לפי"מ דאיתא בפסחים (דף ג' ע"א) וחזנים (דף נ"ו ע"ב) דאין שורפין קדשים פסולים בלילה, וכ"פ הרמב"ם (פי"ט מפסהמ"ק ה"ה) ועי' תו"כ (פ' לו) ושו"ת נוב"י מהד"ת אור"ח (סי' ז"ו) וא"כ הוי מ"ע דשריפת נותר מ"ע שהזמ"ג ונשים פטורות וכ"כ הפנ"י קידושין (דף ל"ד ע"א) והמקנה שם ושו"ת בשמים ראש (סי' כ"ז) וטו"א חגיגה (דף ט"ז ע"ב), ולפי"ז היאך הוי נותר לאו הניתק לעשה הא הלאו כולל יותר מעשה גבי נשים, וכה"ג לא הוי להנל"ע כד' הרמב"ם (פ"א דתמורה ה"א) רש"י תמורה (דף ד') ותוס' יומא (דף ל"ו ע"ב) עכ"ק הגו"ר, וכן הקשה במקור חיים (בפתיחה לסי' תל"א אות ה'), ונעי' שו"ת מהרי"א יו"ד (סי' שפ"ב) שעה"מ (פי"ט מה' פסהמ"ק ה"ה) זל"ת פסחים (דף פ"ד) ח"י חת"ס שבת (דף כ"ד) ומנ"ח (מצוה ח' ומצוה קמ"ג), אך י"ל לפימ"ש בספר ע' פנים לתורה להגאון ר"י ענגיל ז"ל (סי' נ"ה) דבלאו הניתק לעשה אף שהעשה זמן גרמא עכ"ז נוהגת בנשים, דכמו דאמר' בקידושין (דף ל"ד ע"א) דנשים חייבות במצוה אע"ג דאיתקש לת"ת משום דמצוה כתיב למען ירבו ימיכם וגו' ואטו גברא בעי חי נשי לא בעי חי ע"ש, א"כ כעין זה בלאו הניתק לעשה דקיום העשה מצלת ממלקות הלאו א"כ סברא שגם לנשים ניתנה העשה למען יהי גם להם תקנה להנלל ממלקות הלאו, דאטו גברא בעי הנלה ממלקות נשי לא בעי, ולפי"ז בשריפת נותר דהלאו דלא תותירו ניתק לעשה דשריפתו שפיר נשים מצוות אע"ג דזמן גרמא עכ"ד ע"ש, וא"כ שפיר הוי נותר להנל"ע ולא הוי לאו הכולל יותר מעשה, וכמו כן י"ל לפי"מ שכ' בשו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן הובא בשו"ת אור המאיר (סי' ס"א אות ב') דבעשה המנתקת ללאו אמרי' דליהנות ניתנו דהרי ניתנה לנתק ללאו לפטור ממלקות והיא הגאון הגוף, וכ"כ בילה"ג אומיות ח"ג במכתבים (סי' י') ותאו"ח (סי' תמ"ו אות ג') עט סופר ח"ג (כלל ס"ח פ"ב אות י"ב) בשם הגאון בעל קול ארי' ז"ל שו"ת פני מציץ אור"ח (סי' ז"ד) וילה"ר ח"ב